

**незалежная
газета**

наша Ніва

П Е Р Ш А Я   Б Е Л А Р У С К А Я   Г А З Е Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў маі 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у серады

**200 мільёнаў
на кандыдата
ў презідэнты**

Старонка 3

**Пакажы
свой
3G!**

Старонка 15

**Сэкс:
сіндром
мэнеджэра**

Старонка 6

У НУМАРЫ

**На авансцену выйшла
новая спецслужба
Лукашэнкі**

У Мінску затрыманы намеснік начальніка аднаго з управлінняў КДБ. Справу распрацувае Аперацыйна-аналітычны цэнтр пры презідэнце — новая спецслужба Лукашэнкі.

Старонка 5.

**Дактары ледзь
не ўпяклі здаровага
ў псіхбальніцу**

Чыгуначніку Андрэю Лашеву памылкова прыпісалі дыягноз брата. Старонка 6.

«Наша Ніва» з'яўляецца ў кіесках у Мінску ў сераду ад абеду, у рэгіёнах — у чацвер. На газету можна і падпісацца — глядзі страницу 2.

Новыя акцёры ў старых дэкарацыях

**27 кастрычніка быў
представаваны Беларускі
незалежніцкі блок, які
стварылі пад выбары
правыя арганізацыі.**

Старт кааліцыі далі ва Ўправе БНФ, на Варвашэні, 8. У тым самым месцы, у той самай абстаноўцы амбіцыйна гаварылася пра стварэнне папярэдніх каліцій, якія так і не дабіліся галоўнага — дэмантажу диктатуры. Хто толькі ні сядзеў на гэтых крэслах за апошнія пятнаццаць гадоў. Акцыры мініяюща, а правілы тульні застаюцца ранішымі.

Старонка 8.

Ляцелі ў казіно

а дамоў не
вернуцца. Каля
аэрапорта
«Мінск-2»
разбіўся элітны
самалёт, на якім
расійская
бізнесоўцы ляцелі
ў мінскае VIP-
казіно «Шангры
Ла».

ЛІКІДАЦІЯ

Лайнер кіраваўся з расійскага аэрапорта «Унукава» ў Нацыянальны аэрапорт «Мінск-2». У 21.14 дыспетчар мінскага аэрапорта выйшаў з ім на сувязь. Самалёт ішоў правай зададзенага курсу. Самалёт наікравалі на перападаку. Ён зрабіў кола вакол аэрапорта і прыкладні на адлегласці двух кіламетраў ад узлёту-пасадачнай паласы пайшоў дакладна ў створ пасадачнай паласы.

Рантам кіламетры за два ад бетоннікі паветранае судна начало східзіць улеву.

Дыспетчар паспрабаваў звязацца з ім, каб высветліць пры-

чины, аднак сувязь абарвалася. Выратавальныя брыгады імгненна скіраваліся ў бок, дзе самалёт знік з экрану радараў. Знайшлі толькі абломкі. Апарат упаві кіламетры за два ад аэрапорту, каля вёскі Пяцігодка. У густым лесе, не на хаты.

У элітным лайнери мадэлі «Фалькон», які належаў авіякампаніі «С-эйр», ляцеў яе кіраўнік Марат Рамашкін, другі пасажыр Малышаў і трэћы члены эkipажу — пілот Самойлаў, штурман Снімчыкай і бортпрафадніца Латуціна.

Працяг на старонцы 6.

ФОТО ЗІМЕДАЛ

Анамальны спад на рынку нерухомасці

У верасні на другасным рынке жылля рэкордна ўпала лічба здзелак.

За верасень і кастрычнік кошт квадратнага метра на другасным рынке жылля ў сталіцы вырас прыблізна на 1% і ціпец складае \$1375. Першыя навіны пра хуткае падарожжанне нерухомасці адразу замараудайлі продажы кватэр. Прадаўчы чакаюць вышыншай цэны і не дупу на саступку.

Як вынік, колькасць здзелак па куплю-продажы кватэр змяніласцца. Верасень не апраўдаў спадзіванні рэалітараў. За месяц у краіне было зарэгістравана 2229 утодаў. Гэта на 15% менш, чым у жніўні, і на 35% менш за леташні паказік.

У абласцях куплю-продажы кватэр узогуле ўдвай раздзея, чым у 2008 годзе. Несуціяльная статыстыка: на Брэсцкім продажы ўпала з 393 здзелак у мінулым верасні да 209 у гэтым, на Гомельшчыне — з 435 да 226.

ЯМ

Дзяды

ІВАНКАЧУК

Дзяды — старажытнае беларускае свята памінання працдакаў. Недзярма нават нацыянальнае адраджэнне ў канцы 1980-х началася менавіта з ушанавання Дзядоў.

У дахрысіціянскія часы лічылася, што душы памерлых працдакаў, якія прыходзяць на Дзяды, треба пачаставаць. У ваколіцах вёсак палілі вогнішчы, каб вандруйныя душы не

зблізіся з дарогі.

На Дзяды было прынята гатаваць сем і болей (няцотны лік) святочных страў. Сеўшы за стол, кілілі працдакаў: «Святая Дзяды, ляціце скоды!»

І цяпер у канцы кастрычніка людзі ёдуть на могілкі, каб адведаць месца спачыну бацькоў і дзядоў.

АП

Шэсце на Дзяды

Традыцыйнае мемарыяльнае шэсце ў Нацыянальны некропаль Курганы афордзянецца 1 лістапада.

Збор а 10:30 калі Мінскага гадзіннікаўага завода (метро «Парк Чалюсінскага»). Шэсце пройдзе маршрутам: праспект Назадлежнасці — вул. Каліноўскую — Сядзібна-Карбышава — Гамарніка — Мірашнічэнкі. Яно дазволена гарыканкамам.

Грыбаўскайтэ адышыла Саннікава на канферэнцыі ў Рызе

У час дыскусіі на міжнароднай канферэнцыі ў Рызе каардынатар беларускай грамадзянскай ініцыятывы «Хартыя-97» Андрай Сянікава заявіў, што Грыбаўскайтэ зняўвалася беларусаў, запрасіўшы Лукашэнку ў Вільню. «Вы пагразілі ў геаполітыцы і забыліся пра кантоўнасць», — дакарыў ён.

Грыбаўскайтэ адказала ў вельмі цвярдым тоне: «Калі вы хочаце працігу палітыкі, якія была безвыніковай 10 гадоў, эта ваша права. А я лічу, што траба дайць шанец — не ражкому, а беларускаму

народу, на тое, каб далучыцца да Еўропы».

Прэзідэнт Эстоніі Томас Ільвес дадаў: ён за звязаваніем рэжыму з Беларуссю. Ён заўважыў, што сітуацыя з правамі чалавека ў Расіі пашмат горшыя, чым у Беларусі, тым не менш Расій ЕС дамаўляеца, «Беларусь — дыктатура, — дадаў Ільвес, — але не апошняя дыктатура ў Еўропе».

Штогодовая канферэнцыя ў Рызе сёлета мела за назыву «Аднаўленне эканомікі пры зменлівой сітуацыі з бяспекай: трансгалантчычны парадакдні — 2010». Яна праходзіла 23-24 кастрычніка. У ёй

уезлі ўдзельнікі трох балтыйскіх краін, міністры замежных справаў шэрагу єўрапейскіх дзяржаў, высокопастаўленыя ўрадоў ЗША.

Незалежнае грамадства Беларусі ў Рызе рэпрэзентавалі апрач Саннікава, дыпломат Беларускага інстытута стратэгічных даследаваній Віталій Сіліцкі, заснавальнік сایта E-Belarus.org Міхал Даравіцкі, былы посол Беларусі ў Літве палітвясельнік Міхал Марыніч, кіраўніца брусьельскага офіса «За демакратичную Беларусь» Вольга Стужынская.

Мікола Бугай

Не ўсё ў жыцці апошні раз

Падпісацца можна праз Рэдакцыю і праз «Белпошту». Мы рэкамендуем — праз Рэдакцыю

Цана падпіскі праз Рэдакцыю на месец складае **6000 рублёў**.

Наша сістэма дастаўкі газеты за 3 гады даказала сваю надзеінасць. Усё тэя, каго такі спосаб атрымання газеты задавальняе, хай застаноцца вернымі такой падпісцы.

Мы зможам дастаўляць Вам газету хутчэй або з той жа хуткасцю, што «Белпошта».

Падпісныя індэксы ў каталогу «Белпошты»: для людзей — **63125**, для прадпрыемстваў — **631252**.

Падпісацца можна на кожнай пошце. Цана гэтай падпіскі — 8 520 руб. на месец.

ІВУП "Сурасіч", УНП 190 786 828 МПД ААТ "Белвестбанк", вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764			
Рахунак ат- ракаматніка	3012 206 280 014	Асабіна рэкунка	
Брачтвеннік, він, він па бінаксу, сумка			
Він аплаты		Дата	Сумка
За газету "Наша Ніва"			
Агулам			
ІВУП "Сурасіч", УНП 190 786 828 МПД ААТ "Белвестбанк", вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764			
Рахунак ат- ракаматніка	3012 206 280 014	Асабіна рэкунка	
Брачтвеннік, він, він па бінаксу, сумка			
Він аплаты		Дата	Сумка
За газету "Наша Ніва"			
Агулам			
ІВУП "Сурасіч", УНП 190 786 828 МПД ААТ "Белвестбанк", вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764			
Рахунак ат- ракаматніка	3012 206 280 014	Асабіна рэкунка	
Брачтвеннік, він, він па бінаксу, сумка			
Він аплаты		Дата	Сумка
За газету "Наша Ніва"			
Агулам			

СЦІСЛА

«Мінскі форум» 4—6 лістапада

XII «Мінскі форум» пройдзе 4—6 лістапада ў Мінскім міжнародным адукацыйным цэнтры імя Янкіса Рау. У гэтым дні ўдзельнікі — «Беларусь і Усходнія партнёрства: перспектыўы развіція ў сферах палітыкі, эканомікі і грамадства». На форум з'едуцца ўрадоў, навукоўцы, дэпутаты з розных єўрапейскіх дзяржаў.

Як плаўнусця, у адкрыцці форуму возыме ўдзел кіраўнік Адміністрацыі прэзідэнта Уладзімір Макей. У час мінілага такога форуму ён плаўнік віярнусь незалежнай газеты ў «Сакодрук». І абіццяне стрымай. Ці стане сёлетні форум трывалы для новых публічных заявў?

Суд пакінүў смяротнае пакаранне

Судовая калегія Вярховага суда пад старшынствам Валерыя Калінківіча пашвердзіла прысуды, якія раней былі вынесены Мінскім абласным судом Андрэю Жуку, Івану Сарокіну і Уладзіміру Марозу. Яны прызнаны вінаватымі перыяда два ў забойствах і У.Мароза ў ўдзеле ў рабаўніцтве і разбою. Такім чынам, смиротны прысуд Андрэю Жуку пашверджаны.

Магутныя магнітныя буры

Магнітныя буры 28—31 кастрычніка могуць стаць аднымі з самых моцных і небяспечных за год. У часе магнітных бураў у людзей скака ѹск, збіваеца сон. Асабіла траба берагчыся людзям з парушэннямі сардичнай дзейнасці.

МБ; радыё «Свабода»;
Звязда

Каб штотыдзень атрымліваць газету, дасылайце адрасы і грошы за газету. Конт на месец — 6 тыс. рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытальнікі газету паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць праз тэлефоны: (017) 284-29-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by, паштовы адрас: 220050, г.Мінск, а/c 537.

2) Просім у бланку банкаўскага паведамлення ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначаць адрас, у тым ліку паштовы індыктор і код пад'езду.

Дзякую падпісчыкам

Марыніч А.С., Г.Я., І.Д., А.В., Ф.П., А.К., А.П., Мікалаю С., Т.П., В.Д., В.Г., М.Х., Алене Г., Ільвес Т., В.В., Марыя М., Анатолій К., Алене Л., Б.С., Юрыю М., І.Л., А.Б., Янечу Ш., Уладзіміру Г., Сяргею К., Уладзіміру Ч., Янечу І., Уладзіславу Г., Альгерду Ч., Янечу Б., А.З., Знайдзю Б., М.А., А.П., Валерію Ш., Тамары К., Валерію Ш., Л.С., Наталіі Б., Ніне Ш., В.В., Леандру Г., Да.Р., І.Л., Аляксандру С.А.Ш., Альберту С., П.І., Юрію Л., Мікалаю Ш., ІК.Ю.Я., Аляксандру К., А.Т., Вікенцію М., В.Х., Алене М., Аляксандру М., Да.Ш., М.І.Д., Аляксандру П., Віталію К., К.М., М.Б., В.В., Сяргею Р. з Мінска.

Моці дзякуем за дапамогу НН чытальнікам з Каліфорніі (ЗША)
Кацрынне Вінцкай і Алексу Аршоховічі і чытальніку з Екацярынбурга (Расія) **Паўлу Падкарпітаву**.

200 мільёнаў на кандыдата ў прэзідэнты

Старшыня Цэнтральнай выбарчай камісіі Лідзя Ярмошына агучыла меркаваныя змены ў выбарчым заканадаўстві.

У першую чаргу ўлады абяцаюць гарантаванае ўваходжанне прадстаўнікоў палітычных партый і наўгардовых арганізацый у выбарчыя камісіі, а таксама амежавану колькасць чыноўнікаў у іх. Раней колькасць апазыцыянераў ва ўчастковых камісіях была на ўзроўні статыстычнай памылкі.

Будучы змены ў артыкуле аб правах назіральнікаў. «Мы прапануем уважоўцам у Выбарчы кодекс норму аб тым, што назіральнікі павінен сачыць за падлікам галасу ў ўмовах, якія дазваляюць яму бачыць ітогу праграму», — паведаміла кіраўніца ЦВК.

Назіральнікі і ціпер бачаць, як лічаць бюлётні. Не бачаць яны толькі, што на іхтых бюлётніх напісаны і пазначана. Нікога з назіральнікаў блізка да падліку не падпускаюць — глядзіце з адлегласці.

Пры датэрміновым галасаванні будзе прадугледжана мягчымясць штодзённай складанія праграмаў або колькасці грамадзян, якія атрымалі выбарчы бюлётні.

Апазыцыя настоівала на поўнай адмене датэрміновага галасавання. У Беларусі найбольшы ў Еўропе

працягніць, хто галасуе датэрмінова. На апошніх парламенцкіх выбарах пакажылі датэрміновага галасавання склаў 26% галасоў.

На думку прадстаўнікоў апазыцыі, асноўная фальсіфікацыя роўніца акурат з бюлётнімі тых, што прыйшлі на выбары раней адпаведнай даты.

Плануецца таксама істотна спрасціць парадак вылучэння кандыдатаў палітычнымі партыямі. Партыя зможе вылучаць сваіх кандыдатаў незалежна ад таго, іф ёсць у рэгіёне структура арганізацыі. Гэта насамрэч плюс для апазыцыі.

Запланаванне ствароніе ўласных грошовых фондаў кандыдатаў (све зберажэнні, грошы спонсараў). Раней перадвыбарчую кампанію можна было весці толькі з сродкі, якія выдаткованае дзяржава.

Тым не менш, старшыня ЦВК Лідзя Ярмошына ў наядзельным эфіры «Панарамы тыдня» назначыла, што ў тых фондах павінна быць задржаная верхня мяжа. Ціпер яна прапануе ў памеры 3000 базавых велічынь, то бок 105 мільёнаў рублёў.

Таксама кандыдаты атрымаюць 2300 базавых велічынь ад дзяржавы.

Апазыцыя не верыць у сумленнасць Ярмошынай.

Разам сума не перавысіць 200 мільёнаў рублёў, іф 70 тысяч даляраў. Правесці за такія грошы пачынаюць выбарчую кампанію проста немагчымы.

Пакуль гэта толькі вусныя прапановы, якія павінны быць выкладзены ў законапранесьце і прадстаўлены на разгляд парламенту. Як то будзе ў канчатковым выглядзе —

пабачым ужо хутка. Ярмошына адзначала, што змены прадыставаныя прапановамі АБСЕ і палітычных партый.

Зміцер Панкавец

Анатоль Лябедзька: Маленькая, але перамога апазыцыі

Старшыня АБ'яднанай грамадзянскай партыі каментуе мягчымясці змены ў выбарчым заканадаўстві.

«Наша Ніва»: Спадар Анатоль, як Вы азінваеце прапанаваныя змены?

Анатоль Лябедзька: Хай і невілікай, але нашай перамогам. АГП зрабіла свой праект да выбараў, наскрэбала ў Адміністрацыю прэзідэнта, БДПЧ АБСЕ. Хоць мала чорт веся, што нешта можа змяніцца. Я не думаю, што новаўзіданні нешта кардынальна зменіць.

«НН»: А якія Вашы прапановы не прайшлі?

АЛ: Ідеальным варыянтам быў адмена датэрміновага галасавання, якое стварае ўладам прэферэнцыю ў 20-30% галасоў. Хутчай за ўсё, што на гэту ніхто не пойдзе. Уогулеж, калі ніяма закона, то пра нешта гаварыць зарада рана. Тут пімат што будзе залежыць на дате ад расстаўленых косак. Прывяду прыклад, што раней у выбарчай камісіі павінен быў быць адзін чыноўнік. Праўда, яшчэ адзін вылучаўся зборам подпісі, а трэці — працоўным калектывам. Ціпер жа гаворыцца, што чыноўнікі не павінна быць больш за трапіну. Дык гэта не зінэнне, а павеліченне іх колькасці! Пытацца наконт прадстаўнікоў партый і арганізацый у выбарчых камісій таксама адкрыцца. Хто скажаў, што гэта не могуць быць сібры БРСМ, Саюза ветэранаў, Сацыяльна-патрыйчай партыі?

«НН»: Чаму ўлады ўгрупавалі пайшлі на

этапе працэс?

АЛ: Уладам траба прадаць як мага дараўжэ выбарчую кампанію. АБСЕ і іншыя арганізацыі ў выніках дакладаў напішуць, што мясцовыя выбары праходзілі з неўзакімі недахолом, але пазітыўная змены відавочныя. Прэзідэнцкія выбары ўжо бы-

дуть ўспрымана пра пэўную прызму дэмакратычных зменаў у краіне.

«НН»: То бок Вы гаворыце пра адносную дэмакратычнасць толькі мясцовых выбараў?

АЛ: Менавіта. Наконт прэзідэнцкіх выбараў у мене ніяма ілюзіі. Не выскочаю, што ўлады створаць «аазісы дэмакратычнасці» на некаторых рэгіянальных участках вісінай. Гэта дакладна не будзе Мінск, Гродна ці іншы горад з мошнай дэмакратычнай грамадой. Пакажуць, што апазыцыянеры могуць трапіць у мясцовыя Саветы. Глядзіце, усё было спраўдліва. Думамо, што празідэнцкія выбары будуць зноў ўзятыя пад жорсткі контроль.

Гутарыў ЗП

Калякін: Колькі можна апраўдаўца?

Пазачарговы з'езд Партыі камуністу беларускай прыняў рашэнне аб перайменаванні арганізацыі. За називу Беларуская партыя аўдзяднаных левых «Справядлівіць свет» прагадаваўся 89 з 158 дэлегатоў. Старшыня партыі Сяргей Калякін адказвае на пытанні «НН»:

«НН»: Не шкада было развітваца са старой назвай?

СК: Шкада. Заўсёды ціжка развітваца з часткай свайго жыцця, а ў камуністичнай партыі я ад 1975 года. Тым не менш, сenniшнія рэаліі дыставалі нам такі крок.

«НН»: Даў чым менавіта абумоўлена перайменаванне?

СК: Існуе абсалютна розныя стаўленні да камуністичнай партыі. Колькі ўжо можна расказваць, што мы — не тыя камуністы, якія былі ў ўладзе ў СССР? Наша партыя была ўтвораная толькі ў 1991 годзе. Тым не менш, нам увесць тая даводзілася апраўдаўца. Мы ведаєм тая плюсы і тая мінусы, якія былі ў КПСС. Мы ніколі не заплюшчылі вочы на адмоўнае ў камуністичным кіраванні ў нашай

краіне. Змена назвы проста спрашчае камунікаванне з выбарцамі. Часта людзі згодныя з нашымі меркаваннямі, але калі чуюць, што гэта камуністы, то не хочуць мець нічога су-польнага.

«НН»: А чаму ў новай назве прысутнічае выраз «аўдзяднаныя левыя»?

СК: Да «Справядлівіць свету» могуць да-лучыцца сібры незарэгістраваных левых

партыі, яны самі заняўлялі аб такім намеры. Напрыклад, Партыя працоўных. Мы ітага не хаваем.

«НН»: З'езд праведзены, рашэнне аб змене назвы прынятае. Што ціпер?

СК: Маты засталіся візіж, што быў. Трэба больш актыўна працаўца з людзьмі, казаць ім праўду аб сітуацыі ў краіне. Выбрали нам у гэтым сэнсе будзе спрыяць.

«НН»: А са сваімі удзелам на выбараў вызначаўся?

СК: З асабістым — не. Вызначыліся, што будзе ўзледзіць пандыдатадаг «Справядлівіць свету». Хто ім стане, будзе відома ў пачатку наступнага года.

Гутарыў ЗП

СЦІСЛА

Байдэн к з надзеяй глядзіць на Беларусь

Падчас выступу ў Варшаве, віц-прэзідэнт ЗША Джо Байдэн адзначыў, што Амерыка «з надзеяй глядзіць на мясцовыя супрацоўніцтва ў справе

пашырэння дэмакратыі ў рэгіёне, перадусім на Украіне, Грузіі і Беларусі».

«Малады Фронт» будзе ўдзельнічаць у мясцовых выбараў

МЗС Беларусі «аўдзіленае, калі не сказаць большага»

выказаваннямі пасла Венгріі ў Беларусі Ферэнца Контры аб сітуацыі ў краіне і

ўспрымае іх «як уласнае меркаванне» дыпламата. Пасол заявіў, што адмена візовых санкцый Еўрасаюза ў дачыненні да беларускіх чыноўнікаў мягчыма, калі заходы Беларусі

адзінагалосна прыняў рашэнне ўзяць актыўныя ўдзел у мясцовых выбараў, якія павінны прайсці ў краіні ў 2010 годзе.

ЗП; БелаПАН

Мытны саюз: тры сабакі ў адной будцы

Расія мае 57% галасоў у камісіі, якая будзе прыміца рашэнні па ўмовах Мытнага саюза.

Саюз, які Беларусь, Расія і Казахстан збіраюцца стварыць у наступным годзе, карэнным чынам зменіць ситуацыю ў беларускай эканоміцы. Мытны кодэкс мае быць зацверджаны праз месец — 27 лістапада — у Мінску. А 1 студзеня 2010 года запрацуе Мытны саюз. А ад 1 ліпеня на мяжы з Расійскім апошнім кантролем, і тавары зможуць свабодна перасоўвацца праз яе. Праз год, 1 ліпеня 2011 года, адкрыцца і расійска-казахская мяжа.

Запланаванае прыгожа выглядае на патеры, але цалкам давяраць не варта. Даўняя казка пра белага бичка і стварэнне міждзяржаўнага саюза Беларусі і Расіі гучыць да гэтага часу. Паставіна заводзіца і пласцінка адзінай валюты...

Хто саступіць першым?

Нявырашаных пытаній ёшчэ шмат. Напрыклад, мыта на ўвоз аўтамабіляў у Беларусь меншае за расійскую. Для ўсходняй суседкі аўтамабільнае пытанне — прынцыпавое, бо яна бароніць вытворцу сваіх «жывулёнкаў». Або казахскае мыта, якое выплачваеца пры ўваженні асаўлівіцца дарагіх тавараў, меншае за расійскае і беларускае ў пяць разоў. Ёсьць у белару-

саў прэтэнзія і да занадта высокіх цэнаў на газ. Вырашыць праблему, на думку Міністэрства эканомікі Беларусі, праста — дастаткова прадаваць нашай краіне газ па расійскіх цэнах.

Камбайнам — зялёнае свято

Калі павертыць, што ўсё запланаванае здзейніцца, хто акажацца ўлюс? Калі казаць пра эканоміку, то неадкладна поспеху варты чакаць той частцы прадпрыемстваў, якія выпускаюць унікальную прадукцыю. Трактары і камбайны, якія Расія не хацела пускаць да сябе, лёгка правруцца праз усходнюю мяжу. Беларуская малочная прадукцыя, тайнічай і яканснейшая за расійскую, таксама знайдзе сабе новыя рынкі збыту. Уся сельская гаспадарка Беларусі, якая яш мінімум да канца года будзе атрымліваць агромністыя дзяржаўныя датациі, будзе глядзецца вельмі выгадна на фоне дзяўчын іншых краін саюза.

Але галоўнае, на выйгрышы павінен застацца звычайны пакупнік. Перад ім з'явіца яшчэ большыя выбар тавараў па ніжэйшых цэнах. Аднак толькі тавараў, зробленых у межах трах краін. Мыта на імпартных тавараў будзе збірацца адзін раз. Пакуль што тавар, які ўвозіцца у Беларусь, напрыйклад, праз Расію, аблодаеца падвойным мытам.

Мытны саюз — любімая ідэя Пуціна.

Лёгкая прымысловасць можа прайграць

Далёка не ўсе прадпрыемствы будуць рады адкрытым дзяржаўным межам. Насцярогу выклікае стан беларускай лёгкой прымысловасці. Малаімаверна, што яна будзе годна вытрымліваць канкуренцыю з боку агромністата расійскага рынку.

Хапае і іншых момантаў, якія не дазваляюць айчынным таварам канкуруваць з таварамі суседзяў. Гэта і розныя падаткі на складанне ў краінах, і розныя прынцыпы ўтварэння цэнтраў, і ўжо згаданыя вышэй розныя кошты на энергансфэры. Ёсьць і іншыя падводныя камяні, якія не дадаюць аптымізму беларускім эканамістам. Як расказаў у інтэрв'ю [www.pravda.by](#) эканаміст Вадзім Міцкевіч, які ўдзельнічаў у расправоўцы адзінага мытнага кодэкса, «да траўня праект прыкладна супадаў з мытным кодэкsem Еўрасаюза». Аднак у выніку атрымалася, што Расія мае 57% галасоў у камісіі Мытнага саюза, якая будзе прыміца рашэнні, абавязковыя для кожнай краіны. У Беларусі і Казахстана будзе ўсяго па 21,5% галасоў. Шмат што могуць вырашыць за нас.

І самае галоўнае, што ўдзелам у Мытным саюзе Беларусь усур'ёд адсякае сябе ад Еўрапейскага Саюза, прывязвае да Расіі.

Ягор Марціновіч

МВФ задаволены палітыкай Лукашэнкі

Міжнародны валютны фонд вылучыў Беларусі яшчэ 700 мільёнаў далaryaў.

МВФ завяршыў другі агляд выканання антыкрызіснай стабілізацыйнай праграмы ў Беларусі. Гэта аўтаматычна адчыніла Мінску доступ да крэдытнага траншу ў памеры прыкладна 699,5 млн далaryaў. У выніку сумы сродкаў, вылучаных Фондам для падтрымкі Беларусі ў рамках

праграмы, дасягнула каля 2,23 млрд далaryaў. Агулам жа ў рамках дадзене праграмы Беларусь атрымае \$3,63 млрд.

На 4-ы квартал года МВФ паставіў перад урадам задачу скарачыць колькасць ільготных кредитаў, што выльчоўваюцца суб'ектамі гаспадарання і грамадзянам. Таксама Фонд патрабуе ад урада паскорыць прыватyzацию дзяржаўных прадпрыемстваў.

МВ

Пентхаўсы ў Мінску

Пачалася заліўка падмуркаў першага беларускага хмарачоса «Ветразь».

32-павярховы будынак узводзіцца на скрыжаванні вуліц Ціміразева, Максіма Танка і Кальварыйскай у стыліцы.

Вышыня будынку складзе 132 метры. У ім будзе 165 кватэр, а на верхніх паверхах размесціца элітныя двухуздрунёвые пентхаўсы. Будайціцца жылога дома павінна скончыцца ў сірэздніне 2011 года.

Падрыхтоўка будаўнічай пляцоўкі пачыналася яшчэ ў пачатку года. Пасля працы былі замарожаны і толькі цяпер аднавіліся.

ЯМ

СЦІСЛА

Пенсіі падрастуць

З 1 лістапада пенсіі па ўзросту павялічылося ў сірэздні на 9,5%. У выніку сірэздня пенсія па ўзросту ў лістападзе складзе 434600 рублей і павялічыцца ў парыўнанні з кастрычнікам на 37600 рублей.

Літва дачакаеца еўра

Міністр фінансаў Літвы Інрыгуд Шыманітэ мяркуе, што еўра ў краіне можа быць уведзены пасля 2013 года. «Больш ранні тэрмін вымагаў бы непарыўных выслікаў»,

— мяркуе міністр. Неабходная ўмова для ўвядзення еўра — зрабіць дэфіцит дзяржаўнага бюджету меншым за 3% ВУП.

Беларусь і Эстонія разам супраць «Нордстрым», Фінляндія — за

Лукашэнка ставіцца крэтычна да праекта пракладкі газапровода «Паўночныя патокі» па дні Балтыйскага мора. Ён лічыць, што газапровод павінен пайсці па сушы. Пра гэта заяўў міністр замежных спраў Эстоніі Урмас

Паэт пасля перамовы ў Мінску. Тым часам стала вядома, што следам за Даний Філіпенкам да канца 2010 года выдасце дазвол на будаўніцтва газавай трубы праз свою акваторию ў Балтыйскім моры.

Талончык цяпер будзе каштаваць 700 рублёў

Міністэрства транспарту і камунікацый Беларусі пропаноўва павышыць тарыфы на праезд пасажыраў у гарадскім грамадскім транспарце.

МВ, ЯМ

ад 25 кастрычніка — новыя часціцы, хвалі

08:00-08:00	6105 кГц	49 м
	6120 кГц	49 м
18:00-20:00	7220 кГц	41 м
	9520 кГц	31 м
20:00-22:00	6150 кГц	49 м
	9865 кГц	31 м
22:00-24:00	5825 кГц	49 м
	7220 кГц	41 м
612 кГц 490 м сярэдніх хвалі		

www.svaboda.org

радыё свабода

Тел (017) 266 33 52
СМС 391 22 24
svaboda@telenet.org
г.к. 111, Мінск, 220003, Беларусь

грамадства

На авансцэну выйшла новая спецслужба Лукашэнкі

У Мінску затрыманы намеснік начальніка аднаго з ключавых упраўленняў КДБ. Справу распрацоўвае Аператыўна-аналітычны цэнтр пры презідэнце — новая спецслужба Лукашэнкі.

Як стала вядома з вартых даверу кропінкай, у Мінску затрыманы намеснік начальніка 3-га глаўка КДБ, аднаго з ключавых упраў-

лений КДБ. Яго арыштавалі пры атрыманні хабару ад жонкі аднаго з забівінавачных, які знаходзіцца ў СІЗА КДБ.

З-і глаў КДБ — гэта аператыўны аддзел Камітэта. Арыштавалі чэкісткі пры ўзелле супрацоўнікай МУС.

Як гэты аператыўнік КДБ убілыўся ў справу аб хабары? Справа ў тым, што «амерыканка» — следчая турма КДБ — цяпер літаральна перапоўнена. Са-

сталінскіх часоў ў ёй не было столькі падследных — камерсантаў, супрацоўнікаў спецслужбай і іншых падазраваных.

Уёў гэта спрадвіла спакусу членкоў супрацоўнікай КДБ падзарабіць, аказаваючы рознага роду сумнеўныя паслугі зневоленым. Так, арыштаваны специяльны прапаноўваў жонцы аднаго з затрыманых камерсантаў за 30 тысяч доляраў памяняць мужу арышт на падпіску аб навязыздзе. Жонка ка-

мерсанта напісала заяву ў Аператыўна-аналітычны цэнтр пры презідэнце, і справа закруцілася.

У КДБ гэтая гісторыя выклікала літаральную шок. Ад любых камен-тароў Камітэт адмаўліўся.

Арышт высокапастаўленага супрацоўніка КДБ можа стаць першай гучнай справай Цэнтра, калі, як часта бывае ў Беларусі, за грэх начальнікай не будуть распілаўца-ца падначаленых.

«Беларускі партызан»

Прадзюсэр Шульман у турме

Арыштаваны адзін з самых вядомых прадстаўнікоў беларускага шоу-бізнесу. Ён сядзіць у сумнавадомым Жодзінскім СІЗА.

Паводле звестак «Ежеднівника», Генадзь Шульман падзараваецца ў зліянненні буйного махлявства. Магчыма, справа ў вялікіх даўгах бізінсмена. Янчы ў маі 2007 г. Гаспадарчы суд Мінска прынайшло рашэнне аб пачатку пракладуры банкруцтура прадзюсарскай кампаніі «Клас-Клуб ДК», уладальнікам якой з'яў-

ляўся Шульман. Прадпрыемства мела дзяржаўную ліцензію на гастрольна-канцэртную дзейнасць у Беларусі за №1. У дачыненні ААТ «Клас-Клуб ДК» адкрыты конкурсную вытворчасць, затым кіраўнік стаў збіраць фінансавыя прэтэнзіі шматлікіх кродытораў.

Проблемы пачаліся, калі кампанія не змагла ліквідаваць пазыкі перад некаторымі сваімі партнёрамі, а таксама перад бюджетам.

«Клас-Клуб ДК», якім кіраваў Генадзь Шульман, працавала з буйнымі замежнымі канцэртнымі агенцтвамі, «прабівала» ўключэнне Беларусі ў гастрольныя графікі сусветных зорак. Сярод тых, хто прыехаў у Беларусь, дзякуючы працы кампаніі, значацца Deep Purple, Scorpions, Nazareth, Роберт Плант, Патрыкія Каас.

Канцэрт, падчас якога ў 1999 г. адбылася трагедыя на Нямізе, таксама ладзіла гэта кампанія.

Жонка Шульмана кажа, што «яго падставіў партнёр па бізнесе».

Вольга Жарнасек

КДБ супраць МУС: новы эпізод

Спецслужбісты вінаваціць міліцыянта ў незаконным атрыманні крэдытав.

Камітэт дзяржбяспекі збудзіў крымінальную спраvu ў дачыненні да маёра Галубнага ўпраўлення па баражыбе з арганізаванай злачыннасцю МУС.

Магілёўская ўпраўленне КДБ ставіць яму ў віну махінацыі з атрыманнем крэдытаў у шэрагу банкаў Магілёва. Паводле звестак КДБ, падчас службы ў Магілёве маёр са снежня 2007 года па люты 2009 года юносці скажону

інфармацію ў банкаўскія дакументы, а таксама выкарыстоўваў даведкі аб даходах з загадзя завышанай сярэднемесячнай сумай зарплаты. Дзякуючы гэтаму, супрацоўнік міліцыі атрымліваў значныя грошовыя крэдыты ў банках.

Зараз КДБ спрабуе высветліць, ці сам аператыўнік падрабляў даведкі аб даходах, ці яму дапамагалі супрацоўнікі бухгалтэрскай МУС.

«Ежедневнік»

Дзень памяці паўстанцаў адначын 25 кастрычніка на радзіме братоў Каліноўскіх. У апошнюю недзеля кастрычніка людзі штогод з'язджаюць ў раённы цэнтр Свіслач у Гродзенскай вобласці. Са Свіслачы калона машынаў кіруеца ў Якушоўку, на сядзібу Каліноўскіх. Малады гаспадар, што рассыпаў салетру на сваі гародзе, пабачыўши сцяг, закрычыў здзялён: «Жыве Беларусь!»

Адукацыя будзе весціся толькі на дзяржаўных мовах

Намеснік міністра адукацыі укалоў польскую і літоўскую нацыянальныя меншасці.

Першы намеснік міністра адукацыі Аляксандар Жук заявіў, што «агульнае выкладанне ўсіх прадметаў у сістме адукацыі Беларусі будзе весціся толькі на дзяржаўных мовах краіны, а выкладанне асобных прадметаў магчыма на мовах нацыянальных меншасці». Беларусь не будзе ствараць спецыяльныя школы для нацыянальных меншасцій. Выкладанне асобных прадметаў магчыма на нацыянальных мовах меншасці па зрешці мяшчоўскіх органаў улады, у залежнасці ад сітуацыі ў тым ці іншым рэгіёне краіны». Яго цытуе агенцтва «Інтэрфакс».

Цяпер у Беларусі толькі дзве нацыянальныя меншасці маюць сярэдняй школы па сваіх нацыянальных мовах навучання — палякі і літоўцы.

Кіраўніца грамадской польской школы пры неафіцыйным Саюзе палякаў Беларусі Анна Марчук, амбасада зверненца да беларускіх улад, каб даведацца, што менавіта азначаюць слова А.Жука: «Мы не маем поўнага тэксту інтэрв'ю, фрагменты выказванняў вядомыя толькі паводле некаторых інфармацыйных агенцтваў. Хочам даведацца, што канкрэтна хацеў сказаць першы намеснік міністра адукацыі Беларусі», — зазначыў П.Марчук.

жаліка Арэхва кажа: «Мы маем дзве польскія школы. Калі ў іх забароняць карыстацца польскай мовай падчас навучальнага практэсу, гэта будзе парушэннем заканадаўства. Нават калі проста не будзе дазваляць адкрываць новыя школы з недзяржаўной мовай навучання — гэта таксама будзе парушэннем нашых канстытуцыйных правоў. Мы ў сваёй грамадской школе цяпер маєм 400 вучнічў. У Гродненскім народнай тры класы першакласнікай, у Ваўкаўску — два. Гэта першы раз такое. Раней было менш вучняў».

Захады па аблежаванні колькасці школ нацыянальных меншасці ўваходзяць у супіречнасць з Асноўным законам краіны. Паводле Канстытуцыі, «кожны мае права карыстацца роднай мовай, выбіраць мову зносін. Дзяржаўна гарантую ў адпаведнасці з законамі свободу выбару мовы выхавання і навучання» (артыкул 30).

Такая сітуацыя можа спыніць развіццё іх культуры. Магчымасць вучніца на сваій мове — найважнейшы элемент захавання нацыянальнай культуры ў асяродку, дзе пануе іншая культура.

На сення Асноўная меншасці ў Беларусі — гэта расійцы, палякі на Гродзеншчыне, украінцы на Берасцейшчыне, яўрэі.

Забарона на адукацыю на роднай мове здзялана перш за ўсё беларускіх палякаў. Яны жывуць галоўным чынам у раёнах, якія прылягаюць да мяжы з Польшчай і Літвой. Праўда, на міністэрскім першы пакшце большая частка палякаў Беларусі называе роднай мовай, а таксама мовай, ужыванай дома, беларускую.

Алесь Пілецкі

Ляцелі ў казіно

Працяга са старонкі 1.

Для разбору прычын катастрофы створана спецыяльная кампія з прадстаўнікоў Міждзяржаўнага авіяцыйнага камітэта СНД, Бела-

руї. Магчымы, у склад камісіі ўвойдуть прадстаўнікі амерыканскай і брытанскай кампаній – вытворцаў самалёта.

Бізнес-сцены ляцелі ў дараюе казіно «Шангры-Ла», якое нядына ачынилася ў Мінску на вуліцы Кірава, побач са Штаб-кватэрой СНД. Казіно пераехала ў стаўліцу Бела-

руї з Расіі, пасля таго як расійская юлдыцы пачалі згортваць крымінантны гульнявы бізнес.

Мінімальная сума абмену грошай на фішкі ў гэтым VIP-казіно складае 5 тыс. доляраў. Мінімальная стаўка ў рулетку – 25 доляраў, у картачных гульнях – 200 доляраў.

«Шангры-Ла»

Першае ў Мінску VIP-казіно. Мінімальная сума абмену грошай на фішкі там складае 5 тыс. доляраў.

Сумы мінімальных ставак: на рулетцы – 25 доляраў, у картачных гульнях – 200 доляраў. У раней адкрытых мінскіх казіно гэтыя сумы аблежаваныя: 1 і 5 доляраў адпаведна.

У адкрыцці казіно інвеставаў больш за \$1 млн міжнародны холдынг Storm International. Стваральнікі не выключаюць варыянт чарговых паездак гульцоў у «Шангры-Ла» з Масквы і іншых сталіц быўшых саюзных рэспублік, дзе ёсць цяжкасці з гульнявым бізнесам, але маюцца регулярныя авіязносіны з Мінском.

EJ by

Самалёт BAe-125

разлічаны на восем пасажыраў. Ён распрацаваны для бізнес-авіяцыі. Даўжыня фюзеляжа – 14,33 м, размах крылаў – 14,33 м, максімальная ўзлётная маса – 12,5 т. Максімальная хуткасць 805 км/г, экипаж складаецца з двух чалавек.

У звычайных мінскіх казіно гэтыя сумы аблежаваныя 1 і 5 долярамі адпаведна.

Дзіве што казіно «Шангры-Ла»

разлічана на заможных кліентоў з Расіі, якіх дастаўляюць у Мінск пагуляць чарговымі рыйсамі.

Мікола Бугай

Секс: «сіндром мэнэджэра»

Сексолаг Зміцер Капусцін расказвае пра асаблівасці полавага жыцця падчас эканамічнага (і іншага) крыйсузі.

«Да сексолагаў часцей звязваюцца з мужчынамі. Но імітація эрэкцыі складаецца, чым імітація аргазму жанчыне, — кажа лекар-сексолаг Зміцер Капусцін.

Калі казаць пра сексуальнае задавальненне, то праблемам хапае і ў мужчын, і ў жанчын. Аднак жанчыны часцей за ўсё не прыходзяць. Жанчына можа прахаць усё жыццё без аргазму, калі яна арентаваная на асобу мужчыны, на тое, каб даць яму радасць у жыцці. Яна не хлусціц, калі кажа, што «мне з табой добра».

Праблемы ў сексуальнай сферы растуць з узростам: калі ў 20 гадоў калі 20% людзей маюць нагоду пайсці да сексолага, то ў 40 гадоў — парадку 40%, у 60 гадоў — 60%.

Падчас фінансавага крыйсузі ў юлізей стала болей праблемай і перажывання, што не лепшым чынам адбываецца і на сексуальнай сферы жыцця. Інтэнсіўная нервовыя і фізічныя нагружкі вызываюць з калійні. Могуць нават прывесці да «сіндрома мэнэджэра»: «Усе памятаюць свае іспыты ў інстытуце ці школе. Скажыце, за 20 хвілін да экзамена вам да сексу? Чалавек з «сіндромам мэнэджэра» ў такім стане пачынага стросу звычайне 24 гадзіны апошній не-калькі гадоў. Яго лібіда зніжаецца.

Калі дашу жому заспакаенне, адпусціць у адпачынок, адключыць тэлефоны, то ён зажыве свае звычайні палавым жыццем. Потым вяртаецца на працу, літаральна два-тры дні, і зноўку жонка прыходзіць нам скардзіцца.

Параўнаць статыстыку, і ці стала болей праблем у сексуальным жыцці беларусаў да фінансавага крыйсузі і пасля яго, Зміцер Капусцін не рагышыўся: «Усю статыстыку

Зміцер Капусцін
лекар-сексолаг. За 35-гадовую практику прыняў каля 50 тысяч пацэнтатаў.

праз чатыры ці пяць гадоў. Ап'яненныя каханнем праходзіць, хімічнае разакцыя канчаеца, і вакна, наколькі гэты чалавек стаў блізкім і дарагім.

Таму кахаць трэба захлебваючыся гэтулькі часу, колькі ў вас атрымаецца. Бываюць жа людзі, якія і па 30, і па 40 гадоў глядзяць адзін на аднаго як у першы раз».

Настасся Шамрэй

Дактары ледзь не ўпяклі здаровага ў псіхбалальніцу

Чыгуначніку Андрэю Лапцеву памылкова прыпісалі дыягназ брата.

У красавіку 2009 года работнік чыгункі Андрэй Лапцов знаходзіўся на балынічным. Калі падпісаў свой балынічны ліст, у медыцынскай картцы заўважыў контрольны талон выкліку хуткай дапамогі. У талоне былі пазначаны звесткі на Андрэя Лапцева за 2005 год з дыягназам «паслязілітэчны стан», які паставілі медыкі хуткай дапамогі.

Андрэй быў абараны, бо не толькі не выклікаў хуткай у той час, але і жыў у іншых месцях, не з бацькамі. Аказалася, хуткая прыезджала да яго старэйшага брата Сяргея, інваліда другой групы: «Калі я запыталі ў сілі родных, ці быў выклік хуткай дапамогі ў 2005 годзе, то яны гэта пашverдзілі. Хуткую выклікалі майму старэйшага брату, у якога сімптомы былі падобныя да эпілепсіі», — кажа Андрэй.

Магчымы, аператар хуткай дапамогі не запісаў своечасова інцыдэнт ягонага брата і пазней на адрассанай кнізе выпадкова ўзяў ягонія ініцыялы.

Каб даказаць, што ён не хворы на эпілепсію, Андрэй звіртваўся ў абласное ўпраўленне аховы здароўя. Там сказали, што чыгуначная паліклініка ім не падведамасная і траба звяртацца ў Мінск у Рэспубліканскі псіхіяtryчны цэнтр. Паліклініка №5 па месцы жыхарства працоўнага не знайшла нікіх дадзенных выкліку хуткай дапамогі.

«Мая чыгуначная паліклініка дала мне накіраванне ў Рэспубліканскі псіхіяtryчны цэнтр у Мінску. Псіхіятр гэтага цэнтра Таццяна Дакуціна хадзіла мяне адправіць на праверку ў псіхушку. Я катагарычна адмовіўся. У Міністэрстве аховы здароўя мне параплі звярнулица да іншага спецыяліста ў Рэспубліканскі

Як даказаць, што ты не эпілептык?

Дзеля гэтага патрабона комплекснае абследаванне.

«Эпілепсія бывае двух відаў — ад нараджэння і здабытая на працягу жыцця. Устанавіць факт таго, быў прыпадак ці не — магчымы толькі, калі прыпадак адбываўся не так даўно. Калі ж гутарка ідзе пра тэрмін у тры гады, то гэта зрабіць немагчымы. Думаю, што энцэфалаграма галаўнога мозга нічога не пакажа», — кажа Марыя Рудакоўская.

Праваабаронца Барыс Бухель кажа, што ў Маріліве шмат нараканняў на працягу хуткай дапамогі. «Дзеля таго, каб высьветліць, хто вінаваты, павінна быць праведленае службове расследаванне. Мы з Андрэем прынялі рагышэнне адстаяць ягоную працу ў судзе», — адзначыў праваабаронца.

Ігар Барысаў, Магілёў

Нацыянальны абсурд, або Настальгія па чужынскай уладзе

У 1939 годзе беларусы заплацлі
крыавую чану, але як нацыя
выйграбі. Піша **Сяргей Богдан**.

Каб стварыць сваю ідэалогію,
нацыянальному руху патрэбныя гады, але
па любых меркав беларускі нацыяналізм
марудзіць з уласнай ацэнкай падзеяй
весені 1939 года. Многія нацыяналь-
дамакраты ўвогуле перанялі польскую
пазыцьню датычна падзеяй, звязаных з
уз'яднаннем Заходній і Усходній
Беларусі.

Вытокаў проблемы відавочныя. За часамі
БССР беларусаў вучылі дагмату аб
абсаляютнай пазытывнасці 1939 года.

Апаненты камуністычнага рэжыму началі
дзеяйнічаць «ад адваротнага» — мяніночы
палярніцы у камуністычных афінках
гістарычных падзеяй.

Супрацьстаўляючы сябе СССР-Расіі, мы
прагна чыталі яе апаненту: перш за ўсё
дастэрніца нам тэксты суседных нацыяў.
Міжтым, многія падзеі ѹнізэрптаўваліся ў
іх з пазіцыі інтэрсаў іх нацый, не
беларускай.

У аснове беларускага погляду на любяя
падзеі мусіць ляжаць іх асэнсанне з
пункту гледжання здзяйснення
нацыянальных мэтав беларускага руху.
Недарчымы віглядзаючы падконы пад
уз'яднанне дзвоях частак Беларусі, што
суправаджаючы спасылкі на
парушэнне міжнароднага права Савецкім
Саюзам прыдалучні Заходній
Беларусі да БССР. Міжнародные права
наогул не прадугледжвалі нацыянальнага
адзінства для беларусаў — вось горккая
ісціна, а міжнародны канктэкст амаль

Сяргей Богдан

магістр палітычных навук. Сябар
Інстытута палітычных даследаванняў
«Палітычная сфера».

зашэдды вымagaе экстрарадынарных
захадаў дзеля ўз'яднання падзеленых
народу і цыясцінення незалежнасці. На
шляху бездзяржаўных народоў заўсёды
стаяць нормы міжнароднага права. Яно
дарма што вяцца між-народным, на
справе ёсць між-дзяржаўным і
арыентаваным на ўроўні існуючыя
дзяржавы. Дамагчы нацыянальны
незалежнасці ці аб'яднанца раздзелены
межамі народ можна толькі насусперак
існуючай сістэме.

Дзяйдоўская ж успаміны пра «райскія»
польскія часы нагадваюць настальгію па
СССР да агульную скількісць асобаў
старшага віку лічыць, што лепшае
застало ў мінулым. У рэальнасці
Варшава захоўвала крэсы адсталым,
агарным краем.

Кароткачавы росквіт беларускай
грамадзінскай супольнасці ў Заходній
Беларусі 1920-х (Тарашкевіч,

Станкевіч, Луцкевіч, беларускія
гімназіі) супоў з узлётам мастактваў
(Сергіевіч, Драздовіч, Тапкі, Арсеніев,
Аляхновіч). Аднак гэты быў толькі
момант, які змяніўся адкрыта
каланізаторскай палітыкай.

Аднак не траў пераносіць на сэнняшнюю
дэмакратычную і плюралістычную
Польшу візу за шавіністычны рэжым II
Рэчы Паспалітай і якімсі чынам
атаясамліваў іх. Гэта — дзве розныя
краіны і дзяржавы.

Ціпер ужо няважныя матывы савецкага
кіраўніцтва падчас увядзення войскай ў
Заходнюю Беларусь і Украіну, важныя
наступствы — сучасная Беларусь ад
Гомеля да Гродна.

Часта кажуць, што тая БССР была,
маўляў, «несапраўднай» дзяржавай
беларускага народа. Але бяспрэчна:
ніягледзячы на велізарную палітычную
проблемы ў БССР, у ёй было шмат

28—30 кастрычніка ў Беластоку
прайшоў Народны сход Заходній
Беларусі, які легітымізаваў далучэнне
Заходній Беларусі да БССР і СССР.

кардынальных перавагаў у параўнанні з
тымі становішчам, у якім знаходзіліся
беларускія землі пад Польшчай. У рамках
СССР/БССР беларусы мелі асобную
адміністрацыйную і гаспадарчую адзінку
з этнічнай называй «беларускай», дзе ўлада
наступова перайшла да місцовых эліт.

У БССР быў таталітарызм, але існавала

адукцыя па-беларуску. У Польшчы на

1939 год усе беларускія школы быў

зачиненія.

Беларусы стацілі свабоды і заплацлі
крыавую чану стаўскаму ражыму,
амынуўшыся ў СССР, але якія
выйграбі. Нацыянальнае адзінства ёсьць
адной з мэтав нацыянальнага руху, побач з
дасціненем незалежнасці ў рамках
уласнай дзяржавы. Таму ў якой бы
форме ні адбывалася ўз'яднанне 1939
года, для беларусаў яно мела станоўчае
значэнне.

Размовы, што аб'яднанне было
«ніправільным», — пустапарожнія.

Інакшым аб'яднанне быць проста не могло
ў варунах таго часу. Яно ж і наогул магло
не адбыцца. Прыкладай таго багата па
свеле (Ірландыя, Азербайджан, Курдыстан).

Трагічна сутнасць палітыкі палияга ў
тым, што яна здзіясняе нашыя мары ў
нечаканых і непрэменных нам формах.
Аб'яднанне беларускія землі крамлёўскі
дзяржава, вяночоць супраць польскага
ражыму камуністы, а першым
прэзідэнтам незалежнай Беларусі
становіца Лукашэнка. Але гэта ёсьць
палітыка як такая, і толькі яна мае
значэнне для лёсу народу. І наступства
яе ў канчатковым выніку важнейшыя за
намеры.

Маладзечна

Беларусамоўны перапісчык: Папрацаўшы перапісчыкам, я заганарыўся сваім народам!

Напаткай розных людзей.
Некаторыя вадоночы
англійскай мовай, і не ведаючы
дзені народзінаў маці.

Але што мяне найбольш уразіла:
з кожным днём перапісу ўсё
болжы адчуваць гонар за
беларускую нацю. Загурканыя,
на выгляд абыякавыя людзі,
ніягледзячы на шматгадовыя
пакуты ўласнае мовы, ведаючы
свою адметнасць —
беларушчыну. На пытанні пра

родную мову давалі адказ
кітапту «Запішите
белорускій. Может, хоть
большіх людей по-белоруски
разговаріваць буде».

Людзі смела, з тонарам
называючы сябе беларусамі.
Гэтая ціхая, але паўсюдна
беларускасць — адно з вялікіх
маіх адкрыццяў.

Юльян Місюкевіч, студэнт БДУ,
перапісчык па вул. Матусевіча,
Мінск

Цытаты

Лукашэнка: Наёўся ўладай, аж ванітве

«Лукашэнка ўжо дастаткована на чале ўлады, наёўся ёю так, што
ванітве, і пытанні ў тым, дзяля чаго я стараюся яе захаваць».

Аляксандр Лукашэнка на перамохах з міністрам замежных
справаў Эстоніі Урмасом Паэтам.

Лукашэнка баіцца, што яго праслушоўваюць?

«Пошук ... прыстасаваннія для несанкцыянаванага з'ёму
інфармацый з'яўляецца надзвычай важнай задачай, якая
патрабуе пастаяннага ўдасканалення ведаў і навыкаў
супрацоўнікаў усіх падраздзяленняў», — сказаў А.Лукашэнка на
ганаровыем сходзе да 15-годдзя Службы быспекі прэзідэнта,
передае «Інтэрфакс».

Круцільство працягваеца, або «Лібералізацыя выбарчага заканадаўства»

Паводле новага выбарчага заканадаўства, апазыцыйны кандыдат зможа вытрапіць
на кампанію не больш за 70 тыс. даляраў.

Цэнтрвыбаркам прапануе
абмежаваць памер
індывідуальных фондаў
кандыдатаў у презідэнты — 3000
базавых величынь. На сейнячэта
105 мільёнаў рублёў або менш за
40 тыс. даляраў. Да дадатка да
індывідуальных сабранных фондаў
кандыдатаў атрымайць 2300
базавых величынь ад дзяржавы.

Разам сума не перавысіць 200
мільёнаў рублёў. Такую норму
ЦВК пропануе на зацверджэнне
палаты працтрупай.

Гэта адна з нормаў, якія падаюць
як вялікай саступка
лукашэнкаўцу незалежнаму
грамадству і Заходу.

Такім чынам, апазыцыйны
кандыдат зможа вытрапіць на
кампанію не больш за 70 тыс.
даляраў.

Гэта мізорная сума — усяго 20
рублёў на кожнага грамадзяніна

Беларусі.

За такую суму кандыдат не зможа
надрукаваць нават столькі ўлётак,
каб яны трапілі ў кожную
паштовую скрынку. Ніяма чаго і
касашы пра тэлевізійную рэкламу.
Зрешты, у «дэмакратычнай»
Беларусі тэлебачанне працуе на
аднага чалавека, дык каб і меў
гроши, туды з альтэрнатыўнымі
ідэямі не ўсунешися. Дазволеных
Ярмошынай грошай забракне
на арганізацію агітацыйных
аўтакараўнану — традыцыйных
способаў палітычнай агітацыі ў
дэмакратычных краінах, якія і ў
Беларусі можна было б
ажыццяўіць.

Сам Аляксандр Лукашэнка на ўсіх
мінульных выбарах распрадаўся
сумам напашаў большай парадку.
Ён правеў багаты «Усебеларускі
народны сход», арганізаваў
дзесяткі агітканцэртаў «За
Беларусь». Спецвыпук

«Советской Белоруссии» трапіў у
кожную скрынку. Адзін нумар
гэтай газеты каштунгі ў 25 разоў
блей, чым тыя 20 рубліў, якія
Ярмошына дазвольні вытрапіць
апазыцыі. Бюджэт аднаго
«усебеларускага народнага сходу»
будзе большы, чым конст усіх
апазыцыйных кампаній.

Знайшло падцверждэнне тое, у чым
і так ніхто не сумніваўся. Новыя
нормы задуманыя Лукашэнкам і
прызначаны ім Ярмошынай такім
чынам, каб нікто не парушыўся
іхняя манаполія на ўладу,
устаноўленая імі ў падрэшэнне
Канстытуцыі.

Апазыцыя канечні павінна
выкарыстоўваць выбарчую
кампанію для палітычнай агітацыі.
Але треба рабіць гэта па ўласным
сценары, а не падыгрываючы ў
шоу, мета якога — легітымізація
самадзяржаўца.

Барыс Тумар

27 кастрычніка прайшла прэзентацыя Беларускага незалежніцкага блоку.

Пра стварэнне нацыянальнай каалітнай гаварыў даўно. Але жаданне стварыць шырокі фронт за перамены, на ўзор таго, які перамог у Чылі Пінчэта, а ў Славаччыне — Мечыяра, афармленне такога альянсу стрымліваў.

У выніку ў складзе Аб'яднаных дэмакратычных сілаў бэз-нэфаты спрачаліся з камуністамі, Мілінкевіч — за ўплыў з Лябедзкім і др.

Змена пакаленняў у Партыі БНФ прыспешыла перагрупаванне сілаў. Ядром новага блоку сталі Рух «За Свабоду», Партыя БНФ і Беларуская хрысціянская дэмакратыя. Далучыліся таксама меншыя арганізацыі — «Малады фронт», «Малады Беларусь», «Правы альянс», Рух «Разам», МХСС «Маладыя дэмакраты».

Падчас перамовы было прынятае рашэнне, што называй новага ўтворэння станов «Беларускі незалежніцкі блок». Презентацыя ўсяя кааліціі праходзіла 27 кастрычніка на Варашэні, 8.

Журналістай і проста цікавых прыйшло больш за паў-

Неперакладальны БНБ

сотні. Апошні раз столкі збиралася на Управе хіба што пасля вызвалення Аляксандра Казуліна.

Першымі месца ў прэзідымуме занялі Аляксандр Мілінкевіч і Зміцер Дашкевіч. Нехта з журнالістаў на гэта зазначыў: «Вас толькі двое села, а месца ўжо амаль няма. Куды астатніх пададзіце?» «У Адміністрацыі прэзідэнта месца болей... І мэдля лепшыя», — імгненна адразу другі.

Час прыйшоў, а мерапрыемства ніяк не пачыналася. «Вітал, ну ідзі ты ўжо», — рэзка гукнуў Рымашэўскія Дацкевіч. Сустарышня БХД ж у гэты час мірна сёроў гаробату і не глядзеў на гадзінкі. Звярнула ўвагу, што хадзкай прадстаўля́ць менавіта Рымашэўскі. Але Севірынец. Павел сіплала ўсеў-

ся ў зале.

Лідар БНФ Аляксей Янукевіч спазніўся, толькі прыехаў з хаты на прэзентацыю, бо грыпце. Месца заставалася толькі з самага kraю стала. Застаўца на правах беднага сваяка Янукевіч не захадеў — пасунуў у кут Вячаслава Січычыка, а сам усёўся амаль у цэнтр.

І вось ён, момант падпісання. Першым дэкларацыям ад стварэнні Беларускага незалежніцкага блока падпісае лідар «Малады Беларусь» Артур Фінькевіч. Потым дакумент ідзе па коле, пакуль на ім не з'яўляецца всем аўтографаў. Выніковы дакумент у рукі бярэ Вітал Рымашэўскі, пазуочы перад фота-карэспандэнтамі.

«Гэта гістарычная падзея. Аб'ядналіся тэя сілы, якія стаяць на грунце незалежнасці. Назва

сведчыць, што мы аб'ядноўваемся не на кароткі тэрмін», — кажа Аляксей Янукевіч.

Аляксандр Мілінкевіч, які ніяк не спрабаваў вылучыцца з падпісантай (нават слова «ўсяў трэцім», нагадаў, што блок таксама і прапаўрэйскі). «Для нас важны выбор для Беларусі. Мы хочам, каб абылася єўрапеизация краіны. Колькасць людзей, якія хочуць больш шычальных стасункуў з Еўропай, увесі час расце. Расія — наш сусед, партнёр, але гэта не значыць, што мы павінны будаваць адзін дом на дваіх», — сказаў лідар Руху «За Свабоду».

Журналіст расійскага «Камэрсанта» адразу пашкавіўся, ці збіраецца Мілінкевіч узельнічыць у прэзідэнцкіх выбарах, намякаючы, што кааліцыя створана акурат пад яго.

«Я гатовы быць кандыдатам ад гэтага блока, гэта сур'ёзна сіла, але рашэнне аб вылучэнні яшчэ не прыняў. Я не перарабочваў бы тыя змены, што рыхтуюцца ў выбарческіх заканадаўства; але байкатаваць выбары нельга», — зазначаў А.Мілінкевіч.

— Хто яшчэ можа далучыцца да БНБ?

— Вядуцца перамовы з партыі Шушкевіча і Навасядя, адмовілася толькі АГП вуснамі Анатоля Лябедзкі, — быў адказ.

— Якіе акцыі, мерапрыемствы рыхтуецца?

— Першым мерапрыемствам блока будзе Беларускі ёўрапейскі форум 14 лістапада.

— Ці ззначае стварэнне БНБ смерць для АДС?

— Мы хрысціяне, таму нікога забіваць не збіремся, — адказаў Рымашэўскі.

БНБ у дзень свайя прэзентацыі вывесіць 100 сцягоў

Бел-чырвона-белая сцяга з'явілася 27 кастрычніка ва ўсіх беларускіх цэнтрах. Апроч таго, сцяга залучаць Рычыца, Нясвіж, Салігорску, Баранавічах, Лідзе да іншых гарадаў.

Этая акцыя была прымеркаваная да прэзентацыі Беларускага незалежніцкага блока. Яе зладзілі актыўніці Беларускай Хрысціянскай Дэмакратыі.

Пытаннію ўзаконіліся няшмат. Прэзентацыя заняла не больш за паўгадзіны. Пасля гэтага журналісты расійскіх выданняў доўгі час спрачаліся з афіціялнымі прадстаўнікамі БНБ.

— Вядуцца перамовы з партыі Шушкевіча і Навасядя, адмовілася толькі АГП вуснамі Анатоля Лябедзкі, — быў адказ.

— Якіе акцыі, мерапрыемствы рыхтуецца?

— Першым мерапрыемствам блока будзе Беларускі ёўрапейскі форум 14 лістапада.

— Ці ззначае стварэнне БНБ смерць для АДС?

— Мы хрысціяне, таму нікога забіваць не збіремся, — адказаў Рымашэўскі.

Змінер Панкавец

Як абіраўся брэнд?

Назва «Беларускі незалежніцкі блок» атрымала неадназначную реакцыю ў інтэрнэце.

«Незалежнасці ўжо нічога не пагрожае! А як гэта перакладаецца на расійскую?» — пісалі на форумах. Як абіралася назва, расказвае лідар Партыі БНФ Аляксей Янукевіч.

«Вялікая колькасць варыяントў абмяркоўвалася. Сярод магчымых гуцалі і нацыянальна-дэмакратычна кааліцыя, і Народная кааліцыя, і Незалежніцкая платформа. Большасць варыяントу круцілася вакол слова «нацыянальны і народны». Асобнай групай ішлі назвы, якія, на першы погляд, не ўтрымлівалі ніякага пазыцыйнавання — «Новая Беларусь», «За Беларусь», «Наперад, Беларусь!».

Не хадеў бы казаць, што якія варыянты прапаноўваў, каб пазней не было спеку-

ляціць, чыль варыянт лепшы. У выніку дыскусіі мы пагадліўся, што сама назва павінна казаць, што за сіла ўтвараеца. Тому адразу адпала варыяントу «Новая Беларусь», тым больш такая назва ўжо існавала на пачатку 1990-х.

Былі спрэчкі, як гэта называць — кааліцыя, блок, салоз, платформа? Кааліцыя хіба ўжо троху засяганае слова. Блок гучыць больш дынамічна, сучасна і, як мне, лепш паказвае сутнасць новага ўтварэння.

Што тычыцца слова «нацыянальны», то ў большасці єўрапейскіх краін так называюцца нейкія шавіністичныя ўтварэнні.

На слове «незалежніцкі» сышліся, таму што яно іскрава пазыцыйнае тэя сілы, якія ўтвараюць гэты блок. Ито, што слова такое ўнікальнае беларускае, якое не перакладаецца наўпрост на іншыя мовы, таксама было ўспрынята добра».

Запісай ЗП

АПЫТАННЕ «НН» «Ну, яшчэ да выбараў далёка, трэба дажыць»

Беларусы застаюцца ў апатії, пакуль не гатовыя размўляць пра палітыку.

Прэзідэнцкія выбары не за гарамі, а жыхары краіны пры гэта ні сном, ні духам. На вуліцах беларускай сталіцы мы запыталі людзей пры ях стаўленне да таго, што Аляксандр Мілінкевіч збіраецца балатаўцацца на пасаду прэзідэнта ў лютым 2011 года.

Завычай гаварлівія беларусы давалі кароткія адказы. Асноўная частка людзей пасцікала плячыма і казала нешта напішталі «Ну і няхай сабе».

Мужчына гадоў 35-ці:

«Ну, на здароўе, буду рады, калі нешта ўдастана».

Мужчына старэйшын гадоў:

«Без панаміці».

Жанчына 45-ці гадоў:

«Ну, яшчэ да выбараў далёка, трэба дажыць».

Студэнтка:

«Вельмі добра. Я нават адкажу на беларускай мове. Постехаў яму».

Пенсіянерка:

«Мілінкевіч? У мінулым раз штосьці ён не вельмі спадабаўся».

Супрацоўніца ЖЭСа:

«Я наогул лічу, што нам апазіція непатрэбна. Мне вельмі падабаецца наш прэзідэнт. Я ўдзячная, што няма вайны і тэрорызму».

Служачы:

«Нік наогул, абсалютна спакойна».

Людзі хуценка адказвалі і спішаціся сысці. Даўлека не ўсім падабалася размаўляць з журнالістамі незалежнай газеты на «забароненую тэмь».

Міне крыху больш за год, і гэтыя ж людзі пойдуть на выбарчыя ўчасткі, каб абраць прэзідэнта свайгі краіны.

Складалася ўражанне, што беларускія грамадзяне ўжо забыліся на тое, што маюць выбар.

**Вольга Жарнасек,
Таціяна Гаўрыльчык**

Ад КРАПП да АДС

У дэмакратычных краінах палітычныя арганізацыі і суполкі грамадзяні ўяднаюць ў большыя партыі і блокі, таму што іначай немагчымі перамагаць на выбарах. У стацыі аўтарыструму прыз алсунічес, таму і алтэрнатыўныя палітычныя сілы драбяцца. У паўпадплюі дробныя групы выкыдаюць лешы. У кашэнскай Беларусі апазіцыя ягналаася, каб лепей выкарыстаць выбары для расхіствання рэжыму, і разыходзілася зноў, калі выбары сканчаліся.

Каардынацыйная рада апазіцыйных палітычных партый

Першы крок ад аўяднання дэмакратычных сіл быў зроблены ў 1998 годзе, калі ўтворылася Каардынацыйная рада апазіцыйных палітычных партый. У яе склад тады ўваходзілі не толькі Партыя БНФ і Аб'яднаная грамадзянская партыя, але і ЛДП Сяргея Гайдукевіча, КХП-БНФ.

Менавіта КРАПП была суб'ектам перамоўнага працэсу паміж уладамі і апазіцій, якую ініцыятуваў тагачасны кіраўнік мінскага офіса АБСЕ Ганс-Георг Вік.

У час парламенцкай выбараць кампаніі частка суб'ектаў вырашила байка-

таваць выбары, а частка ўзыяла ў іх удзел. Аднак ніводны прадстаўнік КРАПП у палату прадстаўнікоў абраны не быў. КРАПП праіснавала да 2002 года.

Каардынацыйная рада дэмакратычных сіл

Каардынацыйная рада дэмакратычных сіл (КРДС) была ўтворана ў 1999 годзе шасцю партыямі і арганізацыямі ўжо як сталя кааліцыйная арганізацыя беларускай апазіцыі. КРДС заснавалі АПІ, БНФ, Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная грамада), Асамблея дэмакратычных наўрадчых арганізацый, Кантрэс дэмакратычных прафсаюзаў і грамадзянскай ініцыятывы «Хартыя'97». Пазней да КРДС долучаліся іншыя палітычныя суб'екты. Фактычна кааліцыя спыніла існаванне пасля прэзідэнцкіх выбараў 2001 года. Тады большасць суб'ектаў КРДС падтримлівала канцыдатуру Сямёна Домаша.

«Пяцёрка+»

У перыяд ад 2002 да 2004 гг. вялікай кааліцыі апазіціі не існавала. Затое быў — канфедэрэцыя «За сацыяльную перамену» (сацыял-дэмакраты, Партыя працоўнікаў, камуністы), кааліцыя «За незалежнікімі».

КРДС яшчэ не выступала за незалежнасць Беларусі. Колькасць ўдзельнікаў арганізацыі, што ўваходзіла ў КРДС, дасягала восеннею 1917 г. 27 тысіччы чалавек. У каstryчніку 1917 г. з мэтай паліпшэння працоўнікаў Рада была рэарганізавана ў Вялікую беларускую раду.

Вялікая беларуская рада

ВБР адразу ж заяўляла, што з'яўліцца беларускай краёвай уладай. У выніку новай кааліцыі ўйшлі Вацлаў Адамовіч, Аляксандр Прушынскі, Аракадз Смоліч, Аракадз Сакалоўскі — усюго 24 чалавекі. Найбліжэшыя пачатак заслікі да стварэння незалежнай дзяржавы.

У канцы лістапада 1917 г. ВБР звярнулася да народа з адоўзом, якія змянчала праграму засяўніцтва кааліцыі — абвінчэнне дэмакратычнай беларускай рэспублікі і передача ўлады ёй ВБР.

Першы ўсебеларускі з'езд ініцыятыў ВБР 7—18 снежня 1917 г. быў разагнаны большавікамі. ВБР працавала падпольна аж да аўгустыненія незалежнай Беларускай Народнай Рэспублікі.

Таварыства беларускай школы

Новая патрэба кааліцыйнага будаўніцтва з'явілася ў 1920-іх Заходнім Беларусі. Там розныя палітычныя сілы прыходзіліся ядніцца для абароны агульнанацыянальных інтарэсаў прадстаўлікамі.

У адрозненіе ад Камітэту Грамады і пасольскага клуба «Змаганне», Таварыства беларускай школы не мела адкрыты

насць» (БНФ разам з другай часткай сацыял-дэмакрату). КРДС фактычна таксама існавала, але яе праца быўла паралізавана.

На гэтым фоне ў студзені 2004 года ўтварылася Народная кааліцыя «Пяцёрка+». Яе сфармавалі Партыя БНФ, АПІ, ПКБ, БСДГ і Партыя працоўнікаў. Падтримліўшы кааліцыю депутаты палаты прадстаўнікоў з групы «Рэспубліка». Была распрацавана праграма кааліцыі «Пяць кроکаў да лепшага жыцця».

Аб'яднаныя дэмакратычныя сілы

У лістападзе 2004 года ў Вільні прадстаўнікамі Еўрапейскай кааліцыі (Мікола Статкевіч, «Хартыя'97») і Народнай кааліцыі «Пяцёрка+» было падпісаны пагадненне аб утварэнні Аб'яднаных дэмакратычных сіл Беларусі (АДС).

АДС падтримлівалася на выбарах 2006 года Аляксандра Мілінкевіча. Намаганнімі АДС былі напісаныя «Малая Канстытуцыя», «Эканамічна платформа» і «Стратегія дэмакратычных сіл Беларусі».

У 2008 годзе з АДС выйшлі «Малады фронт», «Еўрапейская кааліцыя». Прэзідым АДС не збіраўся ўжо больш за год.

ЗП

арганізацыі. Тому дамінуюча становішча ў ЦРБА заімліў прадстаўнікі БСТ. У краініцтва Рады быў ўключаны Уладзіслаў Галубок, Язэп Лескі, Аракадз Смоліч. Апошні і быў фактычным кіраўніком кааліцыі.

ЦРБА яшчэ не выступала за незалежнасць Беларусі. Колькасць ўдзельнікаў арганізацыі, што ўваходзіла ў ЦРБА, дасягала восеннею 1917 г. 27 тысіччы чалавек.

Краінікамі і актыўнымі дзеячамі ТБШ былі Браніслав Тарашкевіч, Радаслаў Астроўскі, Антон Луцкевіч, Адам Станкевіч.

Пасля разгрому БСРГ шмат яе сбіроў начали актыўна дзеяць на таварыстве. У выніку краініцтва ТБШ стала перад выбарами — заснаваніца на асветніцкай працы альбо змагаціца і за палітычныя права беларусаў. Перамагілі прыхільнікі палітызациі (у асноўным — прадстаўнікі КПЗБ), а заснаваніца была выключаныя іх працоўнікі — Р.Астроўскі, А.Луцкевіч.

Польскія ўлады забаронілі дзеяцасць ТБШ у снежні 1936-га.

Народны Фронт

Пасля дойгай савецкай забароны ў канцы 1980-х у Беларусі з'яўліцца незалежныя грамадскі рух пад называй Беларускі Народны Фронт. У БНФ не ўваходзілі нейкія палітычныя партыі — іх тады не існавалі. Эта была кааліцыя грамадзянскіх ініцыятыў.

Менавіта БНФ стаў сітай, якая катализавала зদыбыцце незалежнасці. У 1993 г. БНФ стаў палітычнай партыяй, пасля паразы на прэзідэнцкіх выбарах Зянона Пазняка, кандыдата ад БНФ, значэнне Фронта паступова зменшылася. Беларускі рэзільтат вымогаў новых палітычных кааліціў з новымі ідэямі. Аднак ідэя незалежнасці, у якую ціпер укладзеніе разуменіе не толькі суверэнітэту, але і дэмакратыі, будзе дамінаваць на палітычным жыцці краіны і наадалей.

АПІ

З'езд БХД: ці ў палацы, ці на вуліцы

31 каstryчніка пройдзе паўторны ўстаноўчы з'езд Беларускай Хрысціянскай Дэмакратыі. На момант падпісання нумара ў друк не было ніякай яснасці, дзе ён пройдзе. БХД атрымала 11 адмову ад розных памяшканій.

У рапorte 26 каstryчніка сібры партыі звярнуліся да Лукашэнкі з просьбай прадставіць ім памяшканне разыходніцы прэзідэнта. «Кажуць, там месца хапае. Знаў жа, побач з плошчай. Тым больш, мы, як маладыя і перспектыўныя палітыкі, пасля

перамогі ўсё роўна збіремся туды пераїзджаць. З нецірпеннем чакаем Вашага адказу», — пішацца ў заяве. У выніку, кажа Павал Севярынец, «27 каstryчніка патэлефанавалі з Міністэрствам і прапанавалі Палац культуры МТЗ. Самое цікавае, што на самім Трактарным заводе нічога пра гэта не ведаюць. У любым выпадку, гатовы працэс з'езд як у памяшканні, так і на Каstryчніцкай плошчы. Калі ў палацы МТЗ, то а 10-ы, калі на Плошчы — то а 11-ы гадзіне».

ЗП

Рух «За Свабоду»

пайштаў пасля прэзідэнцкіх выбараў 2006 года. Першы запіс сбіроў арганізацыі адбыўся падчас вулічнай акцыі 25 сакавіка 2006 года. У Рух увайшло шмат сбіроў іншых палітычных партый, якія падтрымліваюць Аляксандра Мілінкевіча. Зарэгістраваны ў снежні 2008 года. Лідар — Аляксандар Мілінкевіч.

Партыя БНФ

была заснаваная ў маі 1993 года, хоць існавала да таго ў выглядзе грамадскага аўяднання БНФ «Адраджэнне». БНФ быў першай алтэрнатыўнай Камітэту ў нашай краіне. Першым старшынёй быў Зянон Пазняк. У Вярховным савеце ХХ скликання БНФ меў фракцыю з 37 чалавек. У 1999 годзе адбыўся раскол арганізацыі на Партыю БНФ і КХП-БНФ. У 2005 годзе БНФ вылучылася на выбары прэзідэнта Аляксандра Мілінкевіча. Старшыня — Аляксей Янукевіч.

Беларуская хрысціянская дэмакратыя

створаная ў пачатку 2000-х групай быльых «маладафронтаваўцаў» на чале з Паулам Севярынцам. Партыя выводзіць сябе ад перадваеннай Беларускай Хрысціянскай Дэмакратыі. Старшыня БХД — Георгій Дэмітрук, Віталь Рымашэўскі, Павал Севярынец, Аляксей Шэн. У 2009 Мініст адмовіў БХД у регістрацыі.

«Малады фронт»

пайштаў у 1997 годзе як моладэвай фракцыі БНФ. Праўда, праз некаторы час арганізацыя пайшла ў вольнае плаванне. Доўгі час «МФ» узначальваў Павел Севярынец. Сярод найбольш запамінальных акцыяў «Маладада фронту» — «Горад наш», святкаванне Дня святога Валентына. Дзеясткі актыўістў «МФ» прайшли праз суды за ўздел у незарэгістраванай арганізацыі, арышты і турмы. Старшыня — Зміцер Дашкевіч.

«Малады Беларусь»

з'явілася пасля расколу ў «Маладым фронце» восенню 2008 года. Узначальвае арганізацыю Артур Фінькевіч.

Моладзеў хрысціянска-сацыяльны саюз «Малады дэмакраты» аддзяліліся ад АБ'яднанай грамадзянскай партыі ў лютым 2009 года. Адразу заявілі пра больш чеснае супрацоўніцтва з Рухам «За Свабоду». Старшыня — Аляксандар Шумкевіч.

«Правы альянс»

заснаваны ў 2004 годзе пасля самароспуску Беларускай партыі свабоды. Арганізацыя прытрымліваецца правых, кансерватыўных, традыцыйналисцікіх каштоўнасцяў. Лідар — Юры Карпінік.

Рух салідарнасці «Разам»

устаноўчы сход адбыўся ў чэрвені 2009 года, у ім удзел узялі 57 чалавек. Старшыня быў абраний Вячаслав Січук, а ягонімі намеснікамі прадзырмілаваў Аляксандар Макаев і былы камандант наметавага мястечка Алеся Mazur.

Памечаны

26 кастрычніка споўнілася 60 гадоў Анатолю Сысу. Праклітаму паэту.

Сыс быў нібы памечаны ад самага ягонаса нараджэння.

Калі маці, настаўніца пачатковых класаў, была ім цяжарная, яна праз неасціржанасць зрабіла пажар. Маці абарэла. У туу самую ноч нарадзіўся Анатоль.

Гэта здарылася ў 1959 годзе ў вёсцы Гарошкава Рэчышчага раёна Гомельскай вобласці. На беразе Дніпра, у адным з самых старажытных паселеній чалавека ў Беларусі. Ён быў найменшы з чатырох дзяцей у сям'і Марыі і Піхана Сысоў.

Само прозвішча, як імя мага — Сыс.

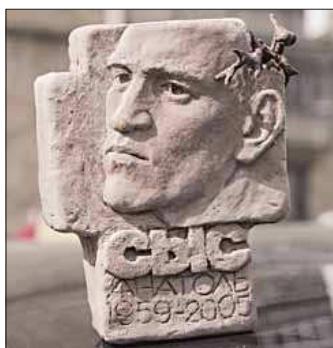
У траўні 2005 г. суседка паэта звярнула ўвагу, што ў Анатолевай кватэрзы троесутак гарычы святло. Выблілі дверы. Паэт быў ужо колкі дзён нехъявіў. Прывіны смерці няясныя. Паэт місціці.

Пахавалі Сыса ў родным Гарошкаве.

Асоба і месца Сыса ў паэзіі выклікае спрэчку. Хтосьці стаіць яго ўпіравеніем з Купалам і Багдановічам. Іншыя заклікаюць крэтычна ставіцца да часоў, калі паняткі «элітата» і «багема» памылкова атаясамліваліся.

Ён быў панк і нават бажаволак.

На заняткі ў «Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт» ён і ягоныя сабры хадзілі ў куфайках і гумовыя ботах. Падчас лекцый дэмантрацыйнай елі сала з пыбульі. Станавіліся кардонамі перад уваходам на дыскатэку і пускалі толькі тых, хто цалаваў чырвона-зялёныя

БССРаўскі сцяг... Чысты панк познесавецкай эпохі, з дамагамі якога імкнуліся намацашы, зразумець — што ж яно такое, твая Беларусь.

Ён мог з п'янімі ў зною сябрамі заваліцца да паэта-пачаткоўца: «Я прыйшоў цвярозы слушаць твае новыя вершы». Ён абліеў спесы бара Дома літаратара чырвонідамі — ганарам да кнізкі.

Але нікто не адмініструе, што Беларусь і паэзія былі для Сыса ўсім. Да іх ён, блізнер і бажаволак па юці, стаўліся наізывчай сур'ёзна.

31 кастрычніка ў вёсцы Гарошкава на Гомельшчыне пройдзе вілікі літаратурна-музычны фест, у часе якога на сцяне роднай хаты паэта будзе адчыненая мемарыяльная шыльда.

Сяргей Мікулевіч

АНАТОЛЬ СЫС

СЭРЦА

Мне на сэрцы золатам вышывалі краты,
кроў балюча крапала на мою душу
з голкі дыментавай аж у тры караты —
вось якое дзіва я ў грудзях нашу.

А бывае, падаю з усяго размаху,
дык на сэрцы золатам шэсць кръху звініць
аб зямельку родную, быццам меч аб плаху,—
ні віном, ні лекамі боль толькі не суняць.

Дзе ўпаду, каб ведаў я, дык падклата падушку б,
але ж вочы—зоркі сочыць, на байду,
мабыць, цяжкар кратай датуль насыць мушу,
пакуль у маліту—матку не ўпаду.

Мне на сэрцы золатам лес мой вышывалі,
нітак не хапіць на апошні прэнт,
каля паліўётага мяне пакідалі,
уваткнулі ў сэрца голку—дымент.

Можа, каму трэба златая нітка,
голку з дыменту, я вас папрашу,
каля вам нацяжка, калі вам наібрыва, —
выратуіць сэрца, вызваліце душу!

Гэта ж вельмі проста: нітку — у клубочак,
голку — у скарбонку, што ў крыва — дарма,
без віны ды боязі спіце сабе ўночы,
ну а вашым ворагам сніцца хай турма.

З матам, вар'ятамі,
з сабакамі іклатыні,
ды пад аўтаматамі
з залатымі кратамі
будзе
хай
яна!

СЦІСЛА

Бураціна — беларускі

Кінастудыя «Беларусьфіلم» мае намер падаць іск на Дзяржтэлерадыёфонд Расіі аб абароне правоў на «Прыгоды Бураціна». У архівах Дзяржтэлерадыёфонду ляжаць 170 фільмів, знятых на «Беларусьфільме». Карынты накіроўваліся туды ў савецкі час.

Сувораўцы любяць Быкава і Каракевіча

кака загадчыца бібліяткі мінскай сувораўскай вучыльні. Чытальні Васіля Быкава, напрыклад, сувораўцамі раіў вайсковы лётчык генерал-маёр у лістападзе Анатоль Сульянін. Акрамя праграмнай літаратуры, навучэнцы МСВВ чытаюць фантастыку, гісторычныя творы. Напрыклад, «За морам Хвалынскім» Вольга Платавай.

Кніга Ігара Бабкова — у фінале еўрапейскай прэміі

Перакладены на польскую мову раман пісьменніка Ігара Бабкова «Адам Кіакоўскі і ягоныя цені» трапіў у фінал літаратурнай прэміі Цэнтральнай Еўропы «Angelus». Лаўрэат атрымае 150 тысяч злотых (каля 53 тысяч даляраў).

СМ

Галдзянкоў: Мне смешна чытаць расійскіх гісторыкаў

распубліка, Пскоўская распубліка, Вялікае Княства Літоўскіе (ВКЛ)...

ВКЛ ніколі не было выключна рускай дзяржавай, але большыя ягоны сініяя як насељніцтва былі праваслаўнымі. А праваслаўная царква называлася рускай царквой. Духоўным цэнтрамі гэтых людзей быў Кіеў. Скарына называлі сябе рускім па веравізіні. І Біблію выдаў руску.

нікту. Спачатку Аляксей Міхайлавіч, а найбольш ягоны сын Пётр Першы зрабіў з Москвой Русь. Ён на Захадзе рэкамендаваў ўсім пісцам замест Москвой — Расію.

Што да беларусаў як рускага народу, то гэта ж не моя думка. Так Каракевіч лічыў. Словы, што мы больш рускі, чым самі рускі, належыць менавіта Каракевічу. Так яно выхадзіла. Гэта потым тэрмін «рускі» скраіла ў нас Москву.

«НН»: Адкуль у Вас такое негатыўнае стаўленне да Москвы? Why сам родам з Расіі, пераехаў ў Беларусь ужо сфармаваным чалавекам.

МГ: Негатыўну яням. Ёсьць апісанне гісторычных падзеяў. З Москвой беларусы вялі пастаянныя войны, і Москва зінічала беларусаў. Як этнас і як дзяржаву. Кожны другі бе-

ларус загінуў у войне з Аляксеем Міхайлавічам. Якое можа быць становічча стаўленне...

«НН»: Чаму Вы абраў гісторыю талмуд для сваіх апошніх кніг?

МГ: Таму што гэта самая белая плямя. Гэта тое, на што трэба кідацца і прыкрываць, як амбразуру. Гэта зараз галоўная задача творчай інтэлігенцыі Беларусі. Уратаваць сваю гісторыю, уратаваць сваю мову. Ўсім трэба запісвацца ў перапіс, што размножіш пісці на беларуску. Бо культурны піск з усходу можа прывесці да згінення культуры.

А нашы гісторыкі пішуть так, каб не дай Бог потым газ не адключыць. Крыўдна, што папулярных кніг мала гісторычных. На міне наракаюць — знайшоўся малады, вучыць нас зарас.

«НН»: Крытыка Вас не спыніць?

МГ: Мне гэта нагадвае гісторыю з сібірскімі мужыкамі. Якім далі бензапілу. А тия, пакуль не сансавалі яе, не могілі прынарадзіцца ёй карыстніцца. І хачеў паказаць рознасць культуры Москвы і Вялікага Княства Літоўскага, а не называць Вялікае Княства часткай Москвы.

Ніякожна, што нейкія драбніцы апісаныя памылковы: расстралялі манахаў Полацка альбо пасекі шаблямі. Важна, што падзеі са здзіўленнем усё слухаюць, што я ім расказваю. У школах жа нічога ім не казуць.

На мой погляд, добра быць да пытлівым школьнікам. Колкі жыве, столькі і вучыцься. А гісторыю траба пісці зыходзячыя малады, вучыць нас зараць.

На мой погляд, добра быць да пытлівым школьнікам. Колкі жыве, столькі і вучыцься. А гісторыю траба пісці зыходзячыя малады, вучыць нас зараць.

Гутарыў Але́сь Пілецкі

Выставка месяца

Вельмі вартая выставка «Міленіум» адкрылася ў мінскім Палацы мастацтва. Яна прысвечана 1000-гаддю першых згадак ў пісьмовых крывацінках Літвы. І сабрала цвет беларускага мастацтва. Сярод удзельнікаў — Арлен Кашкурэвіч, Аляксей Марачкін, Уладзімір Вішнеўскі, Леў і Сяргей Гумілеўскі. Усёго звыш 300 аўтараў. У экспазіцыі — жывапісныя, графічныя працы, скульптура. Тысяча твораў. Тут можна паглядзець і рэканструкцыі старажытных строяў. Гэта адзін з нешматлікіх выпадкаў, калі на карынтах адлюстраваны беларускія сцягі і Пагоня, а выставка ладзіцца ў вялікай зале.

Міхалок перавабіў чытачоў Хадановіча

26 кастрычніка ў Мінску прайшоў міжнародны фестываль «Вялікае Княства Пазэй». Аўтараў сабралася ажно вясеннаццаць. Дзве гадзіны падзялілі на ўсіх. Гэта было выпрабаванне для паэтаў. Ехалі ў далёкую краіну, каб высцупіць з парай-тройкай вершаў...

Свабодных месцаў у зале Акадэміі мастацтваў хапала. Раней на імпрэзы з узаемам Андрэй Хадановіч разлічаная на паўтысячы месцаў зала была пуста. Паэт губляе папулярызацию? Наўрад пі. Віной таму стала паралельная пастычычна-мадэльерская вечарына ў бібліятэцы Цёткі, што сабрала 60 чалавек, а перадусім «Рок па вакацыях», што праходзіў у той самы вечар у «Рэактары» з узаемам «Ляпіса Трубіцкага».

Кастусь Матушыч

Сем невядомых скульптураў Мінска

У сталіцы стаіць помнікі
у гонар крывічоў і Еўфрасінні
Полацкай, а таксама
санктэхніку ды майткам.

Напярэдні свята прыгожага пісьменстваў Смроты, дзе ўрачыста ўстановілі помнік Францішку Багушэвічу, літаратурнага і багушэвічанайца Уладзіміру Содалю са скрухай зазначнай, што на мінскай плошчы імя Багушэвіча, што за Музычным тэатрам, дадзельніцтва помніка «віноўніку» назывы.

Так, сапраўды шмат хто з дзеяччай, чые імёны вартыяны плошчай і праспекту, увасоблены пакуль у мінскіх помніках у засені падворка БДУ. Там ад вока неўтайнічаных мінчукой хаваеца цэлы нацыянальны пантэрон. Але, разам з тым, на сталічных вуліцах ужо стаіць помнікі крывічам, Еўфрасінні Полацкай, аз больш экзатичнымі мінскіх скульптураў — помнікі сантэхніку і нават майткам.

Еўфрасіння і Касцюшка ў цэнтры сталіцы

Помнік асветніцы Еўфрасінні

Полацкай знаходзіцца ля ўваходу ў Інстытут сродкаў аўтаматизацыі на цэнтральнай вуліцы горада — праспекце Незалежнасці (ля будынка №117) — якіх паўкламетра ад «нацыяналікі». У свой час скульптуру прытуліла кіраўніцтва інстытута, калі помнік не прафішоў атэстациі. Яго палітычны замалым і адмовіліся ўсталяўці ў іншых, больш выгледным месцы. Пастамент помніка мае форму разгорнутае кнігі.

Непадалёк ад вучыльні, названай у гонар расійскага палкаводца і душыцеля паўстання 1794 года Аляксандра Суровава, стаіць блюст завадатара таго ж паўстання Тадэвуша Кацапіцкі. Толькі гэты бюст так проста не ўбачыць — ён знаходзіцца ў сядзібнай будынку Амбасады ЗША (Стравіленская, 46). Як відома, Касцюшка — нацыянальны герой не толькі Беларусі і Польшчы. У чынне генерала ён браў удзел у вайне за незалежнасць ЗША. Загэта яго і шануюць на Амерыцы.

Крывічы ля «Валгаграда»

На Паўднёвым Захадзе, перад

гандлёвым цэнтрам «Валгаград», стаіць зробленая яшчэ ў 1980-я скульптурная кампазіція, прысвечаная племені крывічоў. Але чаму ля «Валгаграда»? Дамо слова скульптару Алегу Шатэрніку: «За савецкім часам было прынята называць гандлёвую цэнтры паводле гарадоў СССР: «Рыга», «Вільнюс». Я атрымаў заказ зрабіць праект скульптурнай кампазіціі перад гандлёвым цэнтрам «Валгаград». Ну, што можна зрабіць на тему «Валгаград»: не «Радзіму-маці» ж з мечам капітанік? І я стварыў кампазіцыю, што была блізка майму сэрцу, пра крывічоў. У прыёмнай камісіі запыталіся, якай сувязь між Валгаградам і продкамі беларусаў, крывічамі, я адказаў, што нашыя продкі хадзілі на ладзіях далёка на Усход, ажно да Волгі. Камісія пасміялася, але праект ухвалілі».

Помнік скрадзеным майткам

В Уладзіміра Жбанава, аўтара гарадскіх скульптураў «Дзяўчын-

ка з парасонам» і «Курэц», што ў Міхаліўскім скверы, быў папярэднік. Гэта скульптар Мікалай Кандрашэў. Паводле яго праекта яшчэ ў савецкіх часах на вуліцы Харужай (ля дома 14) усталявалі «скульптуру малых формаў», трапіна ахрышчаную мінчукамі «Аддай майткі!». У цэнтры гарозілівай кампазіцыі «Гуляючых дзетак» — сподзея аголенага хлопчыка, якое ў запале адбірае малая дзяўчынка.

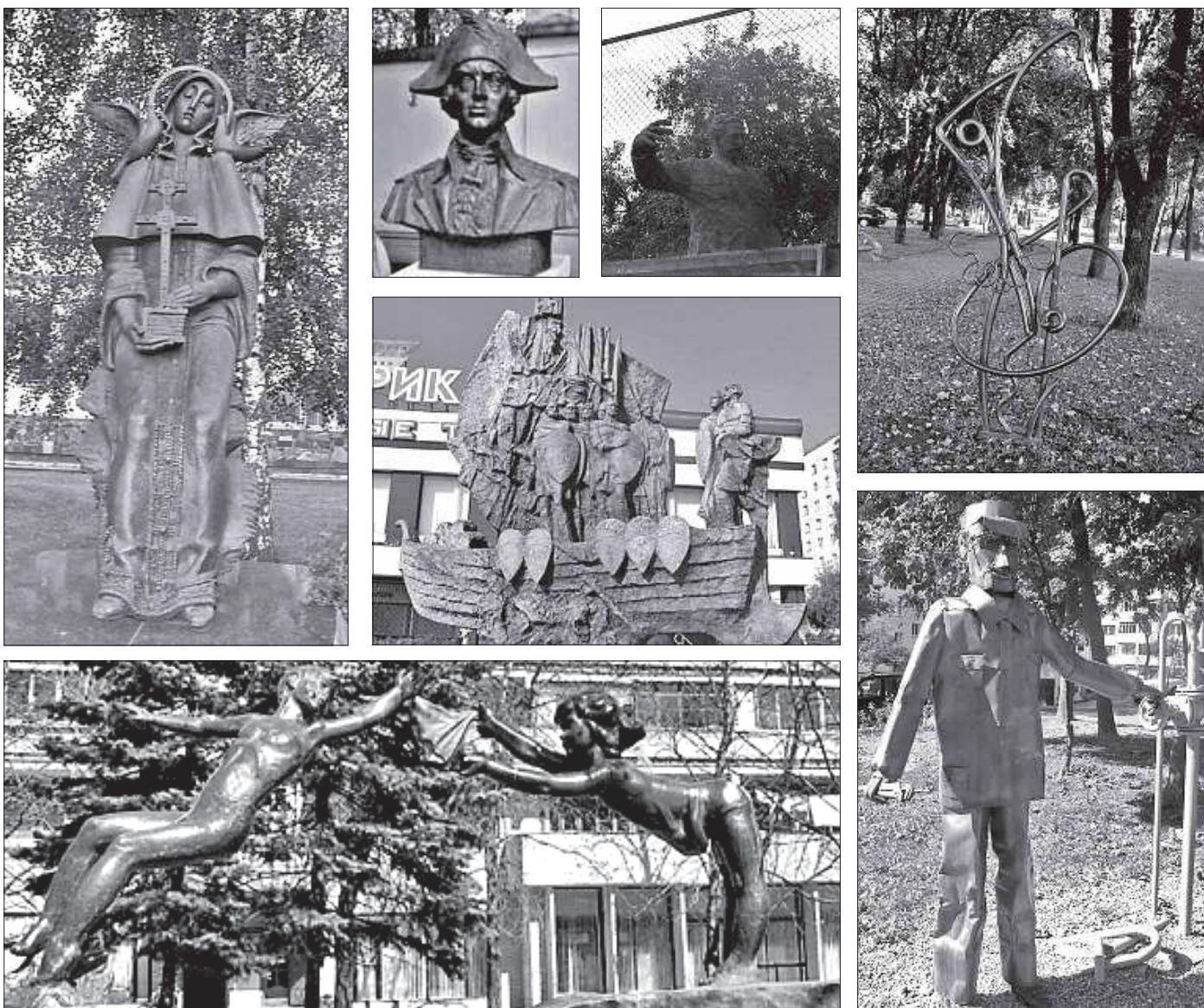
Працу сантэхніка ў нас паважаюць. Вось на вуліцы Карагля, недалёка ад крамы «Радыётэхніка», нават усталявалі помнік у гонар работніка крамы і пракладкі. Скульптар замілавана дадаў да скульптуры сапраўдны разводны ключ і кран. Заўважым, што за калкі месцы ў сваёго існавання гэты помнік, які стаіць без пастамента пасярод звычайнага мінскага двара, ні разу не рабіўся абектам нападу блізнерай. На «Сантэхніку» па першым часе хіба калкі разоў мала не наехалі на сваіх аўтогаражаных скульптурай жыхары.

Кіраў ды іншыя кіраўнікі

Акрамя двух выявяў Дзяржынскаму і процымі Леніных, у Мінску ненарушна стаіць помнік іншым камуністычным дзеячам, пра якіх і саміх кальцаў бальшавіцкай рэвалюцыі, пэўна, забыліся. На рагу вуліц Кульман і Коласа (прайда, на тэрыторыі заводу) стаіць помнік Сяргею Арджанікідзэ, наркому цяжкай прымасловасці і намесніку Сталіна. А на вуліцы Першамайскай — біостагнага з правадыроў перадваеніага СССР, застрэленаага ў 1934 г. пры загадковых аbstавінах, Сяргея Кірава.

А на вуліцы Кедышкі (ля дома 33) сядрод парку вырас экзатычны парастак беларускай абстракцыі. Ён пакуль кволі, але заўважна ажы́льне прылеглы сквер. Спадзяюся, абстракцыя ў на вуліцах Мінска будзе болыс, каб не толькі перад старымі помнікамі камуністычнымі правадырамі мінчукі спыняліся і наўсяміна пытаўліся: «А гэта что?»

Павал Касцюшковіч,
фоты аўтара

Спецыялісты па маральнасці

Стэнаграма пасяджэння, якога не было, але якое магло быць. Пераклад з расійскай

Аляксандар Апон. П'еса.

Асобы:
Пісменнік
Поп
Акадэмік
Рэжысёр
Мастак
Ізолаг

Пакой у доме пісменніка. Уваходзяць поп, акадэмік, рэжысёр, мастак і ізолаг.

Пісменнік: Пашу, панове, прашу! Сядайце. Вось за гэты стол. (Чакае пакуль усе раскладуцца.) Сёня ў нас, панове, папярдніе пасяджэнне, дзеялі агульнага азімутлення з мятаю і задачамі нашай Грамадскай рады, якую я (*падымае палец у гару*), з найвышэйшага дазволу, мангар узначанаўшы. А мяты і задачы ў нас з мімі, я б сказаў без лішніх сіпласці, высакароднія і планы (*разводзіць убакі рукі*) — грамадзэ!

Поп (трубным голасам): Урокі праваслаўя ў кожную школу — вось наша адзінай мята і задача ныніе і прысна!

Пісменнік: Пачакайце, бацошка, не перабываце. Пра ўроці мы яшчэ паговорым, бо ёсь таксама іншыя, на чым мы павінны (*палец у гару*), з высачайшага дазволу, засядрдзіць увагу. І тут важней за ўсё праблема пянства, а адсюль сым'і і дзяцей.

Рэжысёр (ускочыўши з месца): Гэта не праблема, а неўядома, ўжо што — цмок нейкі. Ен нас усіх з'есці!

Акадэмік: І што вы пранане?

Рэжысёр (хвалюючыся): Як што! (*Выцягвае з партфеля аркуш*). Вось у мене сцэнарый. Ен і яна. Ен рабочы на будоўлі, а яна кранаўчынца.

Ізолаг: Сабры БРСМ.

Рэжысёр (згадаўшы ўсе галавы): Сабры БРСМ. І вось у абедзенны перыядах ён падымаеца да яе з кветкамі на кран і там, не марудзячи і — прашу звярнуць увагу — цвірозы, робіць ей дзяяці!

Акадэмік: Не, вы нешта гэта, не таго. Як гэта яны ў кабіне на кране дзяяці па-вашаму робіць? Вы калі-небудзь, паважаны, на кран лазілі?

Рэжысёр (шырэ): Не, не лазіў. Высока.

Акадэмік: Вось у тым жа і справа!

Мастак: Ну, мне таксама здалося, што ў кабіне на кране дзяяці рабіць неяк іхёмка, бо куды ёй дзяяць ногі? А вось калі падымашаўся па лесвіцы, нічога сабе. Тут можа вымалівацца цікавая кампазіцыя на наваколі з вышыні птушынага палету. Дайце мне аловак. Я вам зараз пакажу...

Пісменнік (спалахнуўши): Не, зараз не трэба. Потым мо. (*Да рэжысёру*.) І гэта, ну што вы выдумліце? Якія ногі, навоні?

Рэжысёр: А! Тады вось (*выцягвае з партфеля другі аркуш*). Ен і яна.

Ізолаг: Абое сабры БРСМ.

Рэжысёр: Абос сабры БРСМ. Яні яго чакае з працай, глядзячы на талевізы «Ненарадзіся прыгожай» і «Часткі цела», а дачакаўшыся, пасля гарбаты з абаранкамі, ідзе ў спальню, пасрануўшыся, клацніча на ложак.

Пісменнік (пачухаўши патыкшу): Гэта ўжо іншя справа. Але таксама: што вы ўсё ў рапече рэшт на натуралістычныя сцэны скочваецеся?

Рэжысёр: А чым бліжэй да натуры, тым лепш!

Акадэмік: Гэта сапраўды так. Бачыў тут неяк адно кіно. І таксама ён з ёю. Дык ужо да таго натуралістычна паказана, што вачэй не адараўца.

Мастак (манхуўши рукой): Э, ды што там кіно. Прыходзіце як-небудзь да мене ў студию, не гэтыя забочыце. Акрамя дзеяваў, бывае адзін міністр і з пракуратуры ўдаўх, але таксама — свае хлопцы ў дошку!

Поп: Щыфу, брыдола! Жыцця пісці святых —

вось якое нам кіно патрабна. **Пісменнік:** Пачакайце, бацошка. Пра святых мы яшчэ паговорым асобна. (*Да рэжысёру*.) І вось таксама сядайце, прашу. Тут над сцэнарами трэба будзе папрацаваць. Я мо як-небудзь вазьмуся сам. А ціпер усё ж дазвольце пра мяты і задачы, бо акрамя праблемы з п'янствам, ёсць таксама яшчэ адна, на якой я хачу засядрдзіць вашу ўвагу, а менавіта на бяздушина стаўленне чыноўнікаў да народных патрэб і спадзянняў. І вось іскраў прыклад: прыезджаю ў Адміністрацыю, заходжу да аднаго, што на трэцім паверсе сядзіц. І бачу нешта сапраўды несамавітэ, якбыцца гэта не я, а нехта іншыя перад ім не з высачайшага (*торкае пальцам у стол*) дазволу, а сам па сабе: «А што, — пыгаецца, — за рада? А навошта? Хіба, — пыгаецца, — у нас радзу не хапає?» Мурло гладкае! Далей — болей. Я яму: «Будуць расходы». А ён: «Якія?» Я: «Не ведаю, розныя». А ён: «Грошай німа». «Як, — тады пыгаецца, — німа?» «На «Славянскі базар» і «Даждынкі», — кажа, — пайші!» І крошка.

Рэжысёр (падскочыўши): Сволач! Сволач! Да! Як яamu! Да я пра яго! (*Лезе ў партфель*). Вось, вось у мене... (*Выцягвае аркуш, спішаючыся, каб не перальціці*). Ен і яна. Ен — чынуша якіх малта, а яна — курва што свет не бачыў — ягоная сакратарка. І таксама з БРСМ.

Ізолаг (прыйстаўши): Што!.. Мо з БНФ?

Рэжысёр: Так, прабачце, з БНФ. І вось у самы разгар працоўнага дня, калі справы патрабуюць неадкладнага выправления, яны, зачыніўшыся на ключы, у кабінечку...

Акадэмік: А з якога гэта часу ў нас бэнэфаўты ў чыноўніках ходзяць? Хто дазволіў?

Рэжысёр: Нікто не дазволіў. Ен пралез!

Акадэмік (закіеўши галавой): А-а, ну-ну. Гэта іншыя справы. Але выбачайце, не ў Адміністрацыю ж (*падымае палец у гару*), бо не верь!

Рэжысёр: Не, у Адміністрацыю самога... гэта... вядома, не. Толькі гэта не той, а другі, што прымазаўся.

Ізолаг: У нас прымазаных німа. У нас з ім размова кароткая — за каўнер і ў форту. Заўтра паставлю пытанне ў прездыдзуме аб выключні гада!

Поп (з характэрным бляскам у вачах): На допыт узял... на допыт... «Што, быдла, аўтакефалі захандзі?» І ў манастыр, на хлеб і ваду.

Пісменнік: Пачакайце, бацошка, пачакайце. Потым, калі што, у манастыр, бо ўрэшце на ўсё згадзіўся і яшчэ зверх таго, што я прасіў, дааду на німэтавыя выдаткі. (*Бярэ са стола і падымае над галавой аркуш*.) Вось іх спіс!

Акадэмік: Даіце зірнукы!

Рэжысёр: Імне!

Мастак: Хоць адным вокам...

Ізолаг: Няўжо на злёт актыўісту на Нарачы адвали?

Поп: Не, на Сяленскі Сабор.

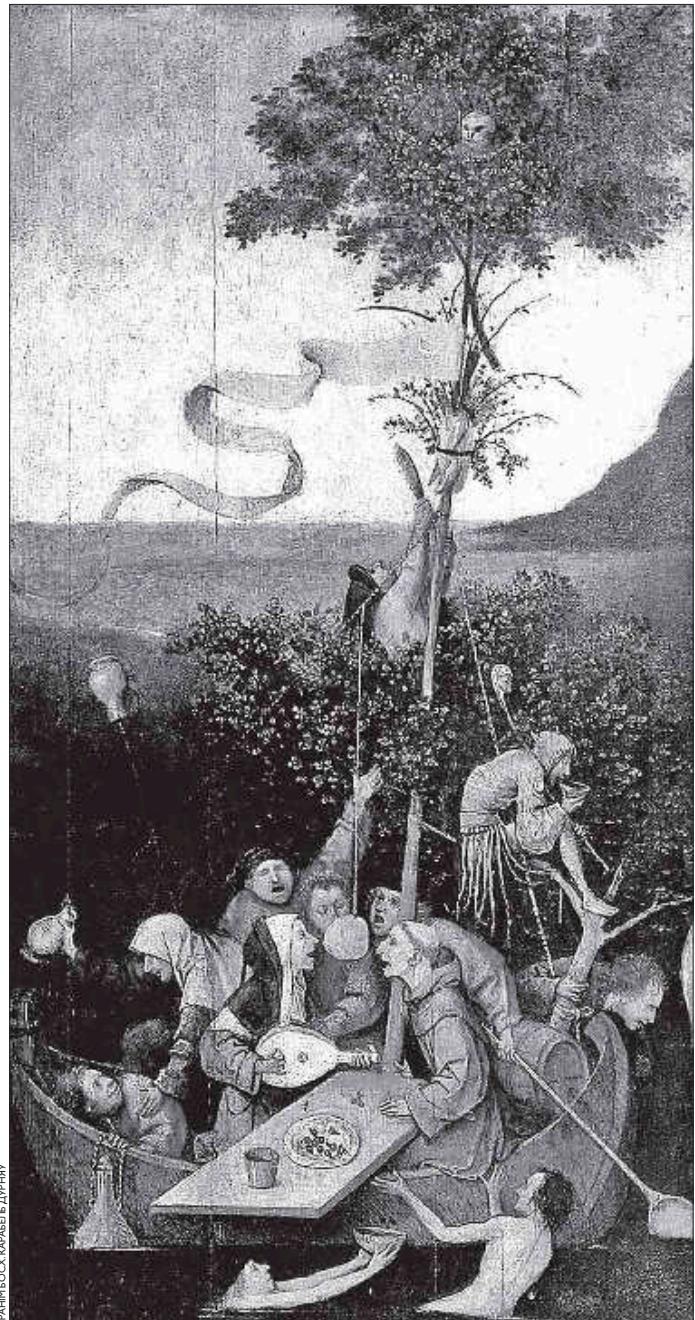
Пісменнік (схаваўши аркуш у кішэні): Вам, бацошка, на новую расу хопіць, ды яшчэ матушцы перападзе, на панчохі там, ці што. Але не за прыгожыя яе вочы, а за шычыра гайданную працу на карысць бацькоўчынны, у асобе нашага дарацога, усім любімага кіраўніка. Бо, як казаў адзін... э-э... ужо не ўспомню:

Ін і Радзіма — блізняты-братья.

Я какі Ен, маю на ўзве Радзіму.

Кажу Радзіма, маю на узве Ен.

І тут, прыкрана, але не перавяліся ў нас яшчэ нядобраўчыліпы, ці нават — адкрытыя ворагі. І мы ўсё, разам, бацошкі, з матушкай, грудымі павінны легчы, каб абараніць яго ад глыбокіх нападаў купіць ашальчыц нацыяліст-ідэяў-вырадкаў, якіх мы ведаєм пайменна. Вось проста на гэтым тыдні (*Бярэ са стола і газету*), у гэтым брудным лістку, які яны на

ГРАФІК БОСХ КАРАБЕВ ДРУГИЙ

амерыканскія гроны пускаюць у свет, быў змешчаны гэтак званы артыкул. (*Бярэ акуліры і начапішы іх на нос, чытае*.) «А хто ж, у рацэ рэшт, мачі?» (*Здымае акуліры і пасля працяглай паўзі, у час якой ніхто не вымыляе ні гуку, са скрухай*). Складаная справа сям я. І пікому (*стругае пальцам па стеле*) не дазволена лезеці ў брудных рукамі, нават і ў выгледзе артыкула! (*Раттам крічыць ажно закаліцішыся і зблігішы ад гнеўу*.) Мярэотнікі, поганы прадажны, сабакі! Ен жа не для сабе, а дзеля усіх краіны стараўся, пра узвес народ думы!

Акадэмік: Так, выключна пра ўвесь народ.

Пісменнік (прохі спакояні): Дурдан я на друле сядзіць. Цы каб не ён — з голаду пашупалі б, зямлю грызлі б. Бо ўсё, ўсё ён — і арэ, і цвіці забівае, і ў дэзоры начай не спіць. Ну, яшчэ мы дапамагаем, але маючы эцкі квоклы разум, кроку, каб ён пальцам не тыць-

нү куды, ступіць не можам і не павінны! Таму не патрабуйце ад яго таго, што вышэй нашага разумення!

Рэжысёр (ускочыўши з месца): Правільна. (*Выцягвае з партфеля аркуш*.) Вось у мене спінай. Ен і яны. Ен адзін, а іх — дзесяць. Але ён — святло, якое няўхільна напаўзае на неба з Усходу, а яны — нешта шэраре, невыразнае, быццам статак быдла у раннім тумане...

Пісменнік: Так-так, велимі прыгожы. Толькі сюрэралістична... Быдлу не зразумець. Але гэта нічога, бо, галоўнае, правільны кірунак думкі. Такім чынам, папярдніе пасяджэнні нашай Грамадскай рады па маральнасці лічну пастяжкова скончыліся. Пра прынесь пасяджэнне, якое адбудзеца ў Адміністрацыі на трэцім паверсе, я паведамлю дадаткова. А ціпер, калі німа пытанні, прашу, панове, у стаўловую: закусім, чым Бог паслаў.

ВОЛЬНЫ ЧАС

Пакажы свой 3G!

Презентацыя 3G, тэхналогіі сувязі трэцяга пакалення, — істотная падзея для беларускага рынку мабільной сувязі.

Самая цікавыя магчымасці новай тэхналогіі — высокачуткасць інтернэт, відэсувязь і мабільнае тэлебачанне. У Беларусі пакуль толькі аператар мабільнай сувязі, Life!, атрымаў радыёчастотны спектр для стварэння 3G. Але ў кампаніі ўжо 500 тысяч абонентоў.

Абоненты астатніх аператараў у чакані дазволу ўладаў для іх кампаній. Працоўная група Дзяржаўнай камісіі па радыёчастотах пагадзілася з пратагоністам Міністэрства сувязі наконт выдаўлення ліцензіі аператарам МТС і Velcom. Аднак для канчатковага рашэння надтрымкі Мінсувязі недастаткова. Ці

атрымаюць аператары радыёчастоты, стане вядома ў канцы года.

Па інфармацыі Life!, новая сувязь будзе працаўца пакуль што ў

Мінску і абласных гаратах. Максімальная тэставая хуткасць складае 11,57 Мбіт у секунду. У гарадскіх умовах яна будзе ніжэйшай, але для камфортнай працы павінна хапіць.

Цэнзы ў Life! такія — 100 мегабайт/тундру перадаванага трафіка на месяц каптуючы 10 тысяч рублёў. За гігабайт трэба заплаціць 49 тысяч.

Калі нараўнік ціны на мабільны 3G-інтэрнэт з суседскім, становіцца бачнай дарагавізна беларускай сувязі. Абонентыпольскага Play плацяць 35 тысяч рублёў за напы грошы за 2 гігабайты. Ва Украіне ліцензіі на паслугі 3G-інтэрнэт пакуль не атрымалі ніводны аператар мабільнай сувязі.

Далёка не кожны мабільнік падтрымлівае 3G, але такія телефоні не абавязковы з'яўляюцца предметам раскошы. У мінскіх інтэрнэт-крамах ціны на іх пачынаюцца ад 85\$ за BenQ-Siemens EF81. Samsung SGH-L170 трошкі дарожэйшы — 95\$. Б/у слухаўку можна знайсці і ганней. Напрыклад, той самы BenQ-Siemens EF81 каштуе 50\$.

Ягор Марціновіч

НАША СТРАВА Шчупак, запечаны з хрэнам

Шчупак на 1,5—2 кг, соль, 2 цибулі, 1,5 лыжкі масла, 1,5 шклянкі хрэну, 1—1,5 шклянкі смятаны.

Шчупака вымыць, вычысціц, пасаліць, парэзаны на кавалкі. Цыбулю здробініць, адціснуць сок, падсмажыць на масле, дадаць хрэну, перамяшыць і яшчэ троху пасмажыць.

Кавалкі ракі выкласці на невялікую глыбокую бляху, кожны рад рыбы пераслойваючы сумесцю цыбулі і хрэну. Заліці зверху смятанай, закрыць покрыўкай і запякаць да гатоўнасці ў печы або духоўцы.

Калдункі па-тышкевіцку

140 г сушаных грыбоў, 2 цибулі, 2—3 лыжкі масла, 200 г тлуштай шынкі, 2 яйкі, соль, перац. Для цеста: 2 шклянкі муки, 2 яйкі, соль.

Добра вымыць сухія грыбы і адварыць іх да гатоўнасці, здробініць. Цыбулю дробна нарэзаны, адціснуць сок, падсмажыць на масле, змешаць з грыбамі. Дадаць у фарш здробнёную як мага мяльчэй шынку.

З указаных інгрыдыентуў прыгатаваць цеста, падзяліць на 2 часткі, раскатана тонкім слоем кожную частку. На адзін ліст цеста на невялікай адлегласці аднінадцяці падцасці купіць фарш, накрыць другім лістом цеста. Невялікай шклянкай ці формачкай выцісніць калдункі. Адварыць іх у кіпені, гатовыя калдункі паліць растопленым маслам з добра паддумяненай цубуляй.

З кнігі: Вінцэнта Завадскага «Кухарка літоўская»

Рэцэпты тыдня падрыхтавала
і праверыла — пальчыкі
аблізала — Наталка Бабіна

ГАЗЕТКА ДЗЕТКАМ

АНДРЭЙ ХАДАНОВІЧ

У мене зубная шчотка.

Ёю зубы чысціць чотка.

Хто не чысціць зубы шчоткай,

Вырасце блаззубай цёткай!

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКИ

КВАТАРЭРА

Сімілаводны беларускі стапавукадарм №1—2 пакоюю
кватру ў Савецці Першамайскім раёне Т.: (029) 110-87-66

КНІГІ

Беларускій: гісторыя, этнографія, фальклор, культурапія, азарт і постадарнік, медыцынска, фізічнага, краіназнаніе. Т.: (029) 753-91-96 aleksnih@mail.ru

ПАДАРОЖКА

Антон Асталовіч запрашуе ў бібліятеку №22 па працівніку Мінск-Рубежава-Слуць-Куль-Лагіс-Налібак-Дзерзінск-Столбцы-Мінск Т.: (029) 111-73-32, (017) 262-73-43

Прыватныя абвесткі ў «НН» (не больш за 15 слоў) можна падаць блісплатна. Даўшыце поштай (ад. 537, 22.0050, Мінск) ці праз e-mail (nn@nn.by) або размешчыце на форуме сайту www.nn.by. Дык скрыстаіцца!

У валасатых свае проблемы

Самы валасаты чалавек у свеце звярнуўся да пластычных хірургаў. Хоча стаць прыгохым, каб... сыграць у кіно малгу.

Праз гарманальны дыбаланс валасы пакрываюць 96% цела 32-гадовага кітайду Ю Чжэнхуаня. Нядайна ён паспрабаваў атрымаць ролю цара малаї Сунь Укуну ў новай галерэі клясічнага кітайскага рамана «Падарожжа на Захад». Аднак рэжысёр фільма заяўіў, што прэтэндант недастатковы прыгожы.

«Я маю намер легчы на аперацию, зрабіць

пластику твару, каб быць больш падобным да сімпатичнай малыні. Няхай рэжысёр пашкадуе ад сваім ражэніем», — кажа Ю Чжэнхуань. На думку пластычнага хірурга, давядзенца ладна папрацаўца з вічымі, носам і візулі акцёра. Чжэнхуань, якога Кітага рэкорд атрымаў у 2002 годзе прызнала самым валасатым чалавекам у свеце, ужо пазбаўляўся ад часткі валасоў, каб не пакутаваць ад гарачыні летам, лепіць бачыць і чуць.

У асабістым жыцці запішня валасы не перашкоджаюць, кожа мужчыны. З кожанай у яго ўсё ў парадку: «Мы выдатна ладзім. Валасы для яне граюць нікакай ролі».

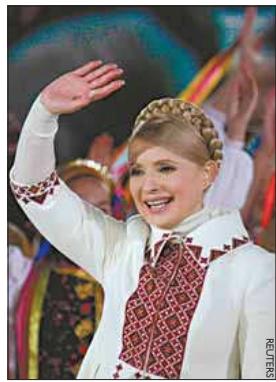
ЗП

Ледзяны дожд, як летні душ. Фаны БАТЭ падурэлі ад шчасця. 22 кастрычніка барысаўскі клуб першы раз перамог у Лізе Еўропы. БАТЭ—АЕК (Афіны) 2:1.

Мінскі трактарны завод презентаваў новы супертрактар «Беларус-3023». Ён не мае аналагу ў свеце. У наступным годзе выйдзе 20 такіх машын для выучвачня поплыту. Папярэдняя мадэль МТЗ «Беларус-2022» каштавала 146 тысяч даляраў за адну машыну.
«Беларус-3023» абсталяваны электрамеханічнай трансмісіяй, якая дазваляе бесступеневы рэгулюваньне хуткасці руху. Гэта дае 15-працэнтавы ўспышкі ў эканомію паліва.
А пры патрэбе такі трактар можа падтрыміваць забеспечэнне электрычнасцю цэлай фермы, з усёй яе электронікай і агрегатамі. Вось такія крутага штуки вырабляе Беларус!

Юлію Цімашэнку вылучылі кандыдатам у прэзідэнты Украіны. Цырымонія адбылася 24 кастрычніка на памежным з'ездзе партыі «Бацькаўшчына», што праходзіў на галоўнай плошчы Кіева. Цімашэнка была апранутая ў нацыянальную вышиванку. З'езд супрададжаўся феерверкам і канцэртам кшталту тых, якія ў нас называюцца «За Беларусь». Цімашэнку па-ранейшаму падтрымлівае цэнтр і захад краіны, Януковіч абаіраеца на ўсход.

Ва Унутраных войсках МУС Беларусі прайшлі кваліфікацыйныя выпрабаванні на права нашэння крапавага берэта. Ен лічыцца сівалам мужнасці, гонару і годнасці ваеннаслужачых УВ.

Фэст «Рок па вакацыях» прайшоў у клубе «Рэактар».

АНЕКДОТЫ

Сям'я перад абедам.

Маці: Сынок, ты што на абед хочаш?

Сын: Мне тое ж, што і тату.

Маці: Час табе ўжо сваё меркаванне мець, што ты ўсё на іншых глядзіш.

Сын: Ну, мне тады тое ж, што і табе.

Маці: Вось малайчына.

***

Варажбітка кака наведвальніцы.

— У бліжайшы час вас чакае вялікая страта. Магчыма, гэта будзе ваш муж.

— Я ўжо 2 гады ўдава.

— Тады — парасон.

***

У Беларусі ёсць будучыня! Бачыце — ужо і мінулае патроху паяўляеца.

***

Абвестка.

«Мне ўесь час даводзіцца спаша з жанчынамі. Яны ўжо мяне задзяяблі. Хачу у хімчыстку».

Подпіс: «Плюшавы мішка».

***

Дачка тэлефануе бацьку:

— Татусі! Можа мяне павіншаваць, я замуж выйшла!

— Нічога не ведаю! Як завечарэе — адразу дахаты!

«НН» 100 ГАДОЎ З ВАМИ

Мінск. Судзебная палата разглядала справу трох чалавек, іх вінаватілі ў належнасці да Беларускай сацыялістычнай грамады. Судзі: бібліятэкара гарадской бібліятэкі Віктара Зеля-зя, яго помочніцу Маршак і Зыгмунту Зелязя. У кватэры Віктара і Зыгмунта Зелязееў у часе вобысу знайшлі кнігі і пракламацыі, выдаёныя Грамадой, і ліставанне. Палата засудзіла Віктара Зелязея ў ссылку на пасленне і Зыгмунта Зелязя на 1 год крэпасці, а Маршак — ап-раудала.

«НН». №44. 1909

Савецкі чалавек любіў і любіць тое, што вяліка і шырокая, яго насыраюваве ўсё дробнае і малагабарытнае. Для невялікіх тэрыторый на-кішт Беларусі гэткі некрэтычна засвоены імперскі комплекс крыва ў сабе пагрозу несуві-мернасці. Несувімернасць паміж прэтэнзіяй на гранічную мудрасць і святасць улады і рэзальная мерай распусты сродкі вярху, паміж ілюзій вяршэнства закону і паусдымным і пайдзядзённым яго патапненнем, нарашце, паміж гучнымі пам-пезнімі фразамі і мізэрнымі нікчэнымі справамі.

Валер Булгакаў, «НН». №29. 1999

Наша Ніва

незалежная газета

заснавана ў 1906, адноўлена ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З. Вольскі (1906), А. Ляціс (1906—1919)

Янка Купала (1914—1915), А. Лукашэнка,

У. Знамяровіч (1920), С. Дубаўцэ (1991—2000)

сакратары рэдакціі Настя Бакшанская

шт-рэдактар Аляксандар Дзінько

галоўны рэдактар Андрэй Скурко

Грамадское прадпрыемства «Стродады»

заснавальнік Грамадское прадпрыемства «Стродады»

выдаць Грамадское прадпрыемства «Стродады»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Мінск, а/c 537

Тэл/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29,

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

НАША НІВА Складаецца з «Нашай Нівы» і «Нашай абавязковай». 12 палос фармату А2, 6 друк. арк. Друкуні РУП «Іздадавецтва «Беларуські Дом друку». Ліл №02330/0494179 ад 03.04.2009. Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск, Беларусь. Тэл.: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32. Адміністрація заснавана ў 1906 г., выдачы першынчага выдання №249 ад 22 снежня 1906 г., выдаражане Міністэрствам інфармаціі Рэспублікі Беларусь. Юрдычны адрас: 220101, г. Мінск, вул. Асаналіева, 15—18. Рір №30/12206280014 у МГД ААТ «белінвестбанка», Мінск, код 764.

Наклад 6150. Газета выдаца 48 разу ў год.
Нумар падпіслані ў друк 23.00 27.10.2009.

Закона № 5914.

Рэдакцыйны адрас: Асаналіева 15—18.

ISSN 1819-1614

Ціна даномінай.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

